

Kvaliteta života i funkcionalna opremljenost grada Otočca

Lončar, Nikolina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:969830>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-01**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za geografiju

Sveučilišni diplomski studij geografije – Geografski aspekti upravljanja obalnim prostorom

Nikolina Lončar

Kvaliteta života i funkcionalna opremljenost grada

Otočca

Diplomski rad

Zadar, 2023.

Sveučilište u Zadru

Odjel za geografiju

Sveučilišni diplomski studij geografije - Geografski aspekti upravljanja obalnim prostorom

Kvaliteta života i funkcionalna opremljenost grada Otočca

Diplomski rad

Student/ica:

Nikolina Lončar

Mentor/ica:

Izv. prof. dr. sc. Silvija Šiljeg

Zadar, 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Nikolina Lončar**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Kvaliteta života i funkcionalna opremljenost grada Otočca** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 2023.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište u Zadru
Odjel za geografiju

Diplomski rad

KVALITETA ŽIVOTA I FUNKCIONALNA OPREMLJENOST GRADA OTOČCA

Nikolina Lončar

Izvadak: S obzirom da dosad nisu provedena istraživanja koja bi obradila problematiku kvalitete života grada Otočca, cilj rada jest prikazati zadovoljstvo kvalitetom života te funkcionalnom opremljenosti stanovništva. Rezultati su dobiveni analizom objektivnih i subjektivnih varijabli s posebnim naglaskom na postavljene hipoteze. Objektivni pokazatelji su usmjereni na funkcionalnu opremljenost putem terenskog kartiranja te prikaz gospodarskih i demografskih obilježja prostora. Funkcionalna opremljenost se temelji na prostornoj analizi odabranih varijabli, odnosno gradskih funkcija. Koncept kvalitete života je prikazan kroz domene stanovanja, infrastrukture, prirodni okoliš, ekonomski okoliš, sociokulturni okoliš te socijalne veze. Subjektivni pokazatelji dobiveni su online anketnim istraživanjem na uzorku od 209 stanovnika grada Otočca podijeljenom na dobne skupine. Rezultati istraživanja ukazali su na diskrepanciju u zadovoljstvu domenama u odnosu na različite dobne skupine. Što se tiče zadovoljstva funkcionalnom opremljenošću, rezultati su pokazali umjereno zadovoljstvo.

Ključne riječi: anketno istraživanje, grad Otočac, funkcionalna opremljenost, kvaliteta života.

Voditelj: izv. prof. dr. sc. Silvija Šiljeg

Povjerenstvo: izv. prof. dr. sc. Silvija Šiljeg

izv. prof. dr. sc. Ante Šiljeg

izv. prof. dr. sc. Ana Pejdo

Tema prihvaćena: 4.3.2022.

Rad prihvaćen: 26.4.2023.

Rad je pohranjen u Knjižnici Odjela za geografiju Sveučilišta u Zadru, Ulica dr. F. Tuđmana 24 i, Zadar, Hrvatska

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zadar
Department of Geography

Graduation thesis

QUALITY OF LIFE AND FUNCTIONAL EQUIPMENT OF OTOČAC

Nikolina Lončar

Abstract: Considering the fact that there has not been research conducted regarding the quality of life of the city Otočac, the aim of this paper is to illustrate the satisfaction with the quality of life and the functional equipment of the population. The research consists of the analysis of objective and subjective variables. The functional equipment is based on the spatial analysis of the chosen variables, i.e. city functions. The concept of the quality of life is illustrated through the domains of living, infrastructure, natural environment, economic environment, sociocultural environment, and social relationships. The data is collected through an online questionnaire on a sample of 209 citizens of Otočac. The demographic characteristics and functional equipment of space are analysed through field mapping. The research findings showed a discrepancy in the satisfaction domains between different age groups, while the satisfaction with functional equipment is moderate

Keywords: questionnaire, quality of life, functional equipment, city of Otočac

Supervisor: Silvija Šiljeg, PhD, Associate Professor

Reviewers: Silvija Šiljeg, PhD, Associate Professor

Ante Šiljeg, PhD, Associate Professor

Ana Pejdo, PhD, Associate Professor

Thesis title accepted: 4.3.2022.

Thesis accepted: 26.4.2023.

Thesis deposited in Library of Department of Geography, University of Zadar, dr. F.
Tuđman Street 24 i, Zadar, Croatia

Ovaj rad posvećujem svojoj mami.

Mama, najveća hvala na bezuvjetnoj ljubavi i podršci tijekom svih ovih godina studiranja, i mogućnosti da te učinim ponosnom. Ovo je tvoja diploma.

Hvala sestri koja mi je pomogla u ostvarenju svojih snova.

Hvala Prijateljima. Hvala onima koji su bili uz mene na ovom putu i nisu nikada prestali vjerovati u mene.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. <i>Objekt i ciljevi istraživanja</i>	2
1.4. <i>Metodologija istraživanja</i>	5
1.5. Prostorni obuhvat istraživanja	7
2. Osnovna geografska obilježja prostora	8
2.1. Geografski smještaj i položaj	8
2.3. Gospodarska obilježja Otočca	9
3. Analiza demografskih obilježja prostora	12
4. Teorijski okvir istraživanja	16
4.1. Definiranje kvalitete života.....	16
4.1.1. Koncepti i mjerenje kvalitete života	18
4.1.2. Kvaliteta života u Hrvatskoj	19
5. Funkcionalna opremljenost prostora	20
5.1. Odgojno - obrazovna funkcija.....	21
5.2. Zdravstvena funkcija.....	23
5.3. Trgovačka funkcija	25
5.4. Financijska funkcija.....	26
5.5. Ugostiteljska funkcija.....	26
5.6. Upravna funkcija.....	27
5.7. Uslužna funkcija.....	28
6. Rezultati anketnog istraživanja	28
6.1. Socioekonomska obilježja ispitanika	28
6.2. Statističke metode korištene u analizi podataka	30
6.2.1. Faktorska analiza	31
6.2.2. ANOVA.....	39
6.3. Prosudba istraživačkih hipoteza	49
7. Zaključak	72
8. Literatura	74
9. Izvori	77
10. Popis priloga	78

11. SAŽETAK..... 86

1. Uvod

Kvaliteta života se kroz različite sinonime spominje već desetljećima, a poslije 60-ih godina 20. stoljeća znanstvena istraživanja vezana za proučavanje blagostanja i materijalnih uvjeta stanovanja se intenziviraju. Razlog tome može se tražiti u promjeni društvenih uvjeta, industrijalizaciji i urbanizaciji. S promjenom društvenih uvjeta dolazi do drugačijih gledišta u istraživanju kvalitete života. Može se reći da zbog porasta broja gradskog stanovništva dolazi do izraženijih gradskih problema kao što su zagađenje okoliša, prometne gužve, kriminal, socijalna deprivacija i sl.

Kvaliteta života je multidisciplinarni koncept, kojeg čine objektivni čimbenici i subjektivna vrednovanja određenih područja života kao što su uvjeti stanovanja, uvjeti rada, zdravlje, obrazovanje, dokolica i dr. (Babić, 2019 prema Hughes, 1990; Veenhoven, 1996; Cummins, 2000). Obzirom na to, razne znanstvene discipline među kojima je i geografija nalaze interes u proučavanju određenih aspekata kvalitete života. Geografska istraživanja kvalitete života su specifična u tome da za razliku od drugih perspektiva koje se bave ovom temom naglasak stavljaju na prostorni aspekt.

Rad je teorijski koncipiran na način da se definira kvaliteta života, a u nastavku opisuje kvalitetu života u Hrvatskoj. Također, daju se osnovne geografske i demografske značajke grada Otočca. Otočac kao mali grad u Lici, suočava se već desetljećima s društveno-gospodarskim problemima koja su posljedica ratnih razaranja, a nastavila su se i u novije vrijeme. Grad karakterizira negativna demografska slika koja se očituje negativnim demografskim trendovima poput senilizacije i depopulacije. „Istraživanjem kvalitete života unutar određenog naselja omogućeno je uočavanje određenih problema koji se tiču upravo tih naselja“ (Slavuj, 2012). U skladu s tim shvaćanjem, provode se brojna istraživanja kojima je zadaća proučiti i objasniti različite aspekte kvalitete života pojedinaca, s posebnim naglaskom na kvalitetu života osjetljivih skupina, kao što su mladi (Kaliterna Lipovčan, Brajša-Žganec, 2017. prema Noll, 2008). Polazi se od premise da su obrazovani, mladi ljudi investicija za budućnost. Drugi dio diplomskog rada usmjeren je na funkcionalnu opremljenost koju treba promatrati s aspekta funkcija koje grad ima (Lončar, Sviben, 2019). Sukladno tome, može se ustanoviti zadovoljava li postojeća funkcionalna struktura potrebe stanovništva.

Inspiracija za pisanje ovog diplomskog rada bazirana je na osobnom iskustvu života u Otočcu, kao mlade osobe na prekretnici života pri završetku studija, ali i bliskim osobama koji su život u Otočcu zamijenili onim u inozemstvu. Prema Cutter (1985) „slika mjesta i povezanost koju stanovnici osjećaju prema tim mjestima utječe i na kvalitetu života koju

pronalaze u tim mjestima“. Radi dobivanja informacija o kvaliteti života i zadovoljstvu funkcionalne opremljenosti provelo se anketno istraživanje na uzorku koje je obuhvatilo stanovništvo od 18 do 37 godina na području naselja Otočac. Ispitivanje stavova stanovništva je osobito važno za lokalne vlasti koje na taj način dobivaju informacije o svojoj efikasnosti i nakon dobivenih rezultata mogu poduzeti određene mjere te na taj način poboljšati samu kvalitetu života.

1.1. Objekt i ciljevi istraživanja

Objekt proučavanja odnosi se na kvalitetu života i funkcionalnu opremljenost grada Otočca. Svrha istraživanja je ispitati zadovoljstvo kvalitetom života, moguće nedostatke funkcionalne opremljenosti te predložiti mjere poboljšanja istog kako bi Otočac bio što ugodniji za život stanovnika.

Glavni cilj istraživanja je ispitati stavove stanovnika o zadovoljstvu kvalitetom života i funkcionalne opremljenosti Otočca na osnovi subjektivnih i objektivnih pokazatelja. Ostali ciljevi proizašli iz glavnog su slijedeći:

- Utvrditi s kojim domenama kvalitete života su mladi najzadovoljniji
- Ispitati zadovoljava li opremljenost grada potrebe stanovnika
- Ispitati stavove o prednostima i nedostacima života u Otočcu

1.2. Hipoteze

Hipoteze su postavljene u skladu s ciljevima istraživanjima:

H1 Ispitano stanovništvo najmanje je zadovoljno domenom ekonomskog okoliša u odnosu na ostale promatrane domene

H2 Funkcionalna opremljenost ne zadovoljava potrebe stanovnika

H3 Ispitanici smatraju da su socijalne veze prednost života u malom gradu

H4 Nedostatak kulturnih sadržaja utječe na odlazak mladih iz Otočca

1.3. Pregled dosadašnjih istraživanja

Proučavanjem literature vidljivo je da se temom diplomskog rada bavilo mnoštvo autora, što ne iznenađuje s obzirom na kompleksnost tematike. Strana geografska literatura je znatno bogatija istraživanjima vezanim za kvalitetu života u odnosu na domaću.

Najutjecajnijim radovima smatraju se oni koje su objavili autori David Smith i Paul Knox 1970-ih godina. Smith (1974) je u studiji *The geography of social well-being in the United States* proučavao blagostanje u SAD-u na temelju objektivnih indikatora u 18 metropolitanskih područja SAD-a. P. L. Knox (1975) je u radu *Social well-being: A spatial perspective* analizirao prostornu distribuciju i razlike u razini života u 145 administrativnih jedinica Engleske i Walesa. Koristio je 53 varijable kako bi proučio glavne domene koje utječu na kvalitetu života. Među njima su: stanovanje, zdravlje, socijalni status, obrazovanje, materijalno bogatstvo, zaposlenje, socijalna sigurnost, demografska struktura, fizički okoliš, rekreacija, sudjelovanje u odlučivanju. Škotski geograf M. Pacione je prvi autor koji je u svojem radu *Quality of life in Glasgow: an applied geographical analysis* koristio i objektivne i subjektivne indikatore. S. Cutter se ističe kao prva koja je svojem radu istaknula da je „geografski pogled na istraživanje kvalitete života drugačiji od ostalih struka” (Slavuj, 2011). Rad Andraška (2009) *The role and status of geography in the quality of life research* je značajan jer iznosi teorijske rasprave o ulozi i statusu geografije u istraživanjima kvalitete života.

U Hrvatskoj su se istraživanjima kvalitete života i funkcionalnom opremljenošću bavilo nekoliko autora koje je potrebno spomenuti. Za ovaj rad posebno je značajna Lana Slavuj sa Sveučilišta u Zagrebu. U doktorskoj disertaciji „Kvaliteta života u urbanom okolišu - primjer Grada Rijeke“ (2001) autorica analizira prostornu distribuciju i značajke subjektivnog iskustva Grada Rijeke. U analizi su korišteni objektivni indikatori za područje Grada Rijeke koji su poslužili za shvaćanje specifičnih obilježja Grada neovisno o vlastitim procjenama, i subjektivni indikatori za odabrana susjedstva kojima se pokazala razina zadovoljstva ispitanika odabranim domenama. U tom istraživanju je ispitano 365 osoba te je ustanovljeno kako postoje značajne razlike kvalitetom života. Uz koautorstvo prof.dr.sc. Laure Šakaje (2017) Slavuj Borčić je objavila rad „Kvaliteta života kao predmet geografskih istraživanja: osvrt na razvoj interesa i teorijskih modela“ u kojem je dan doprinos razumijevanju i definiranju kvalitete života te položaja i značaja geografije u tim istraživanjima. U radu pod nazivom „Problem određivanja složenih (objektivnih i subjektivnih) indeksa kao cjelovitih mjera kvalitete života“ se pobliže razmatra o odabiru i

određivanju kompleksnih indeksa o kvaliteti života te se ističu glavne prednosti i mane pojedinih odabranih indeksa. Značajan je i rad Silvije Šiljeg sa Sveučilišta u Zadru koja se u svojoj doktorskoj disertaciji posvetila kvaliteti stanovanja na području grada Zadra. Mirošević i Jolić (2014) su proučavali objektivne i subjektivne pokazatelje kvalitete životnog prostora grada Požege. Mislav Omazić (2019) je uz kvalitetu života proučavao funkcionalnu opremljenost na području gradske četvrti Stenjevac. Helena Jurlina (2020) je napisala diplomski rad iz područja sociologije na temu Kvalitete života mladih grada Bjelovara.

Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) (2007) izdao je publikaciju Kvaliteta života u Hrvatskoj, Regionalne nejednakosti. Publikacija je podijeljena na dva dijela. Prvi dio nosi naslov Kvaliteta života u Hrvatskoj: Regionalne razlike i podijeljen je na 10 potpoglavlja (Ekonomska situacija, Stanovanje, Zaposlenost i kvaliteta posla, Obrazovanje i vještine, Sastav kućanstava i obiteljski odnosi, Usklađenost obiteljskog života i rada, Zdravlje i kvaliteta zdravstvenih usluga, Subjektivno blagostanje, Percepcija kvalitete društva i Zaključci i preporuke). Drugi dio pod naslovom Kvaliteta života osoba starije dobi sastoji se od sljedećih potpoglavlja: Uvod, Ekonomska i financijska situacija, Stambeni uvjeti, Struktura kućanstva i obiteljski odnosi, Ekonomska aktivnost, obrazovanje i vještine, Zdravstveni status starijih osoba i povjerenje u zdravstveni sustav, Subjektivno blagostanje, Društvena uključenost starijih osoba i percepcija uloge društvenih institucija, Zaključci i Smjernice i preporuke. Cilj istraživanja, čiji su rezultati objavljeni u publikaciji, bio je steći uvid u kvalitetu života hrvatskih građana i usporediti uvjete života hrvatskih građana s onima u zemljama članicama EU. Namjera je bila detaljnije istražiti regionalne razlike/nejednakosti u kvaliteti života u Hrvatskoj pa su u tom pogledu uspoređivani različiti pokazatelji kvalitete života na razini županija ili analitičkih regija. B. Cavrić, S. Šiljeg, i A. Šiljeg (2008) u radu *Participatory measurements of sustainable urban development and quality of life in post-socialist Zadar, Croatia* ispitivali su kvalitetu života stanovnika grada Zadra po mjesnim odborima. Istraživanje je provedeno na temelju anketnog upitnika i 59 grupiranih indikatora (prirodni, socijalni, ekonomski, politički i izgrađeni okoliš).

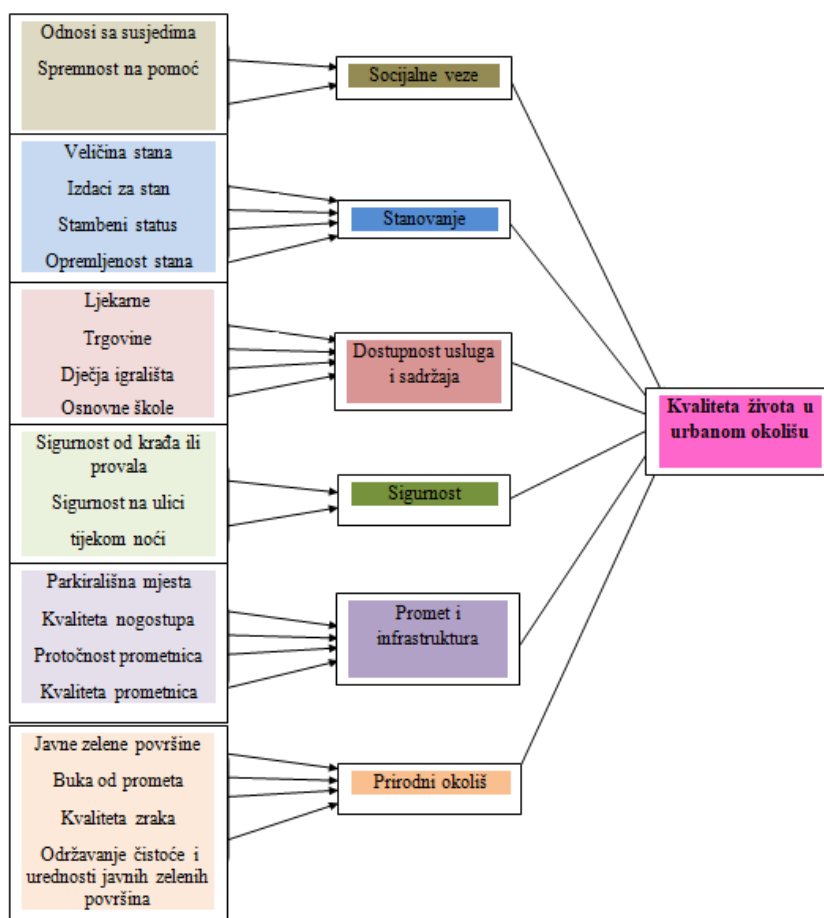
Veliko anketno istraživanje kvalitete života na razini Hrvatske je provedeno 2019. godine. Istraživanje su proveli Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba u suradnji sa županijskim zavodima za javno zdravstvo. Također, svake 4 godine provodi se europsko istraživanje o kvaliteti života (EQLS). Ono sagledava niz čimbenika koji utječu na kvalitetu života (poput zapošljavanja, prihoda, obrazovanja, stanovanja, zdravlja, ravnoteže između privatnog i poslovnog života, razine sreće itd.).

Funkcionalna opremljenost je značajna sintagma u proučavanju funkcionalno-prostorne strukture naselja zbog utjecaja na kvalitetu života u nekom prostoru. Istraživanjima o funkcionalno-prostornoj strukturi te funkcionalnoj opremljenosti gradova u Hrvatskoj najviše se bavio Milan Vresk (1986, 1990, 1996, 1997, 2002). Značajna za ovo istraživanje je knjiga Aleksandra Lukića *Mozaik izvan grada – tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske iz 2012. godine* u kojoj autor razvrstava urbana i neurbana naselja te istražuje funkcionalnu opremljenost središnjih naselja. Uvidom u literaturu jasno je da na području Like i istraživanog prostora nema znanstvenog proučavanja na ovu tematiku. Ističe se rad Martine Rosandić koja je 2020. napisala diplomski rad na temu: *Kvaliteta života i namjera ostanka u ruralnom prostoru Like – usporedba općina Plitvička Jezera i Udbina*. Autorica je utvrdila kako je nužna intervencija lokalne samouprave kako bi se povećala kvaliteta života te spriječilo daljnje iseljavanje i demografski slom u navedenim općinama.

1.4. Metodologija istraživanja

U istraživanju su primijenjene metode sinteze, kompilacije i analize postojećih radova i podataka, a u diplomskom radu analizirani su i podatci iz DZS-a.

U radu je korištena metoda anketnog upitnika koji je kreiran u LimeSurvey programu, a sastavljen je od 21 pitanja podijeljenih na varijable vezane za kvalitetu života, funkcionalnu opremljenost i socioekonomska pitanja. Anketno istraživanje je jedna od metoda prikupljanja podataka koja se najčešće koristi s ciljem ispitivanja distribuiranosti neke pojave (Milas, 2009). Istraživaču je prilikom anketnog istraživanja najbitnije da upozna mišljenja i percepcije ispitanika o nekim važnim pitanjima. Izabrane domene kvalitete života su redom: *Stanovanje, Infrastruktura, Prirodni okoliš, Ekonomski okoliš*. Bazirane su na multattributivnom modelu kvalitete života u urbanom okolišu Lane Slavuj (2012) koja definira kvalitetu života putem šest temeljnih domena (Sl. 1). To su socijalne veze, stanovanje, dostupnost usluga i sadržaja, sigurnost, promet i infrastruktura te prirodni okoliš. Rezultati anketnog upitnika analizirani su metodom deskriptivne statistike. Provedeno je i terensko istraživanje, odnosno kartirale su se odgojno-obrazovna, zdravstvena, trgovačka, financijska, ugostiteljska, upravna i uslužna funkcija. Kartiranje je izvršeno pomoću GIS aplikacije. Navedene gradske funkcije su podijeljene u kategorije, a podatci o njima prikupljeni su desk-metodom, internetskim pretraživanjem različitih izvora.

Slika 1. *Multiatributivni model kvalitete života u urbanom okolišu (odabrana susjedstva Grada Rijeke)*, Prema (Slavuj, 2011)

Dio upitnika kojim se ispitala funkcionalna opremljenost bio je usmjeren na varijable zadovoljstva zastupljenošću slijedećih funkcija u gradu: odgojno-obrazovne, zdravstvene, trgovačke, financijske, ugostiteljske, upravne i uslužne funkcije. U većini pitanja je korištena Likertova skala od pet stupnjeva (1 – izrazito nezadovoljan, 2 – uglavnom nezadovoljan, 3 – niti zadovoljan niti nezadovoljan, 4 – uglavnom zadovoljan, 5 – izrazito zadovoljan). Dva pitanja vezana za stanovanje su postavljena na način da se odabere odgovor od pet ponuđenih. Pitanja otvorenog tipa su „Što najviše opterećuje obiteljski budžet“ i „Koje su prednosti i nedostaci života u Otočcu“. Anketa je provedena na stanovništvu sa prebivalištem u gradu Otočcu, a dobne skupine su formirane od 18 do 37 godina. Donja granica mladosti prema Bouillet i sur. (2013) iznosi petnaest godina, dok gornja granica može znatno varirati iz raznih razloga, a posebice zbog koncepta „produžene mladosti“. Pod pojmom „produžene mladosti“ najčešće se podrazumijeva duže obrazovanje i otežano

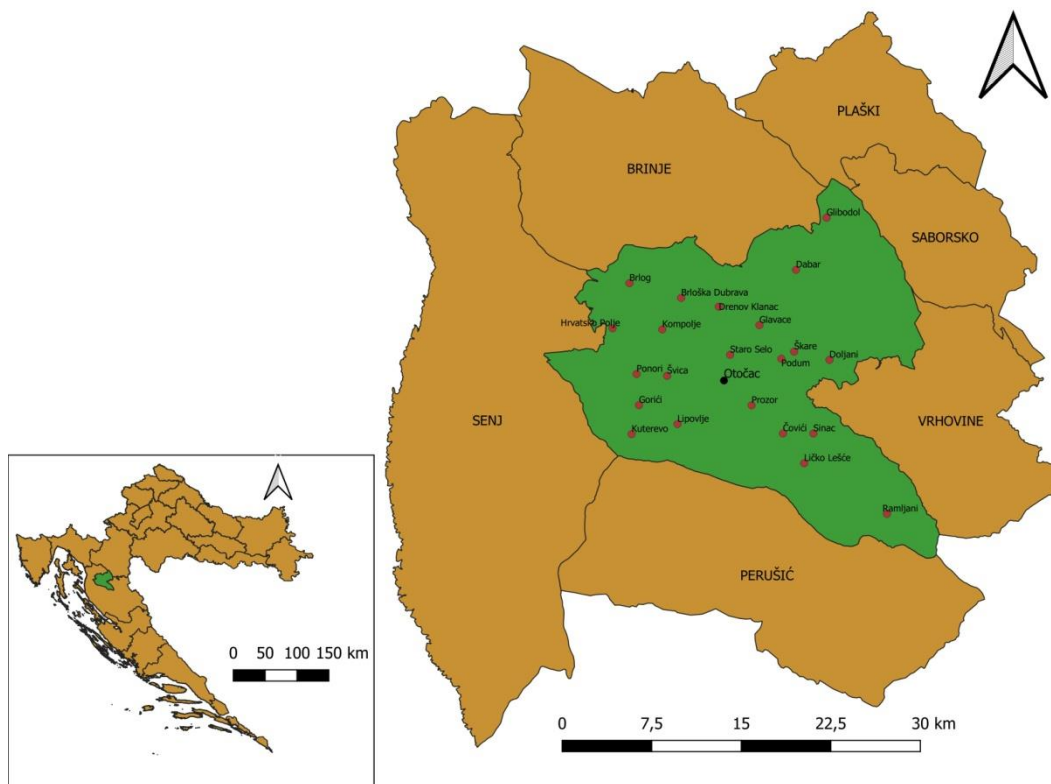
zaposlenje što dovodi do nemogućnosti osamostaljenja (Bouillet i sur., 2013). Uzorak je formiran na slijedeći način: Dobna skupina 18-22 obuhvaća studentsku populaciju, 23-27 se odnosi na završetak studija i zaposlenje, 28-32 osnivanje obitelji i najveći udio rađanja djece, dok u dobnoj skupini 33-37 se očekuje da osoba može dati odgovor o zadovoljstvu kvalitetom života nakon svega ostvarenog.

Anketni upitnik je proveden u vremenskom periodu od 1. do 15. lipnja 2022. godine. Struktura uzorka obuhvatila je 138 osoba ženskog spola i 71 osobu muškog spola. Može se reći da je takva raspodjela i očekivana s obzirom da je ženski spol spremniji na sudjelovanje u anketi. Prema posljednjem Popisu stanovništva 2021. godine, u Otočcu su živjele 3 852 osobe, od toga 1 842 muškaraca i 2 010 žena. U dobi od 18 do 37 godina bilo je 934 stanovnika (454 muškog i 480 ženskog). Iz navedenoga proizlazi da je uzorak od 209 stanovnika za ukupno stanovništvo u dobi 18-37 godina iznosio 22,6%. Od ukupnog muškog stanovništva u dobi 18-37 godina njih 15,9% sudjelovalo je u anketi. Udio ženskog stanovništva je bio znatno veći, čak 28,9% žena od ukupno 480 žena u istoj dobi sudjelovalo je u anketi. Prema vrsti uzorak je koncipiran kao neprobabilistički, a prema odabiru namjerni.

S obzirom da uzorak obuhvaća stanovništvo za koje se podrazumijeva da koristi društvene mreže, istraživanje se provodilo na taj način: putem „Facebook“ i WhatsApp aplikacije metodom snježne grude. Metoda snježne grude je neprobabilistička metoda uzorkovanja „u kojoj postojeći ispitanici u istraživanju istraživača upućuju na druge ispitanike koje mogu uključiti u studiju“ (Goodman, 1961).

1.5. Prostorni obuhvat istraživanja

Prostorni okvir istraživanja je naselje Otočac koje je prema Popisu stanovništva, kućanstva i stanova 2021. godine imalo 3852 stanovnika. Po svom prostornom položaju u granicama Ličko-senjske županije grad Otočac zauzima dio središnjeg prostora Županije, pri čemu svojim zapadnim rubom graniči sa Gradom Senjom, sjevernim rubom sa Općinom Brinje, istočnim rubom s Općinom Vrhovine i svojim malim dijelom sa Karlovačkom županijom (Sl. 2). Grad Otočac sastoji se od 22 naselja: Brlog, Brloška Dubrava, Čovići, Dabar, Doljani, Drenov Klanac, Glavace, Gorići, Hrvatsko Polje, Kompolje, Kuterevo, Ličko Lešće, Lipovlje, Otočac, Podum, Ponori, Prozor, Ramljani, Sinac, Staro Selo, Škare i Švica (URL 1).

Slika 2. Geografski položaj Grada Otočca s naseljima

Autorska izrada prema podacima Registra prostornih jedinica Državne geodetske uprave

2. Osnovna geografska obilježja prostora

2.1. Geografski smještaj i položaj

Površina Grada Otočca iznosi 564,22 km², što čini 10,5% Ličko-senjske županije. Spomenute su granice Grada: na zapadu i sjeverozapadu Grad Otočac graniči s Gradom Senjom i Općinom Brinje, na jugu s Općinom Perušić te na istoku s općinama Vrhovine i Plitvička jezera. Sjeveroistočna granica ujedno je i županijska granica prema Karlovačkoj županiji, tj. Općini Saborsko (Održivi razvoj regije, pokrajine Gacke- Grada Otočca, 2020). Grad Otočac se smjestio u Gackoj dolini, poznatoj po ponornici Gackoj. Područje je smješteno na velebitskoj visoravni u njenom sjeverozapadnome dijelu unutar prostora Gorske Hrvatske. Od mora je odijeljeno sjevernim Velebitom, odnosno Senjskim bilom, a od kontinentalnoga dijela masivom Velike i Male Kapele, a od susjednih regija Krbave i Like na istoku i jugoistoku gacko-ličkim pobrđem.

Klima proučavanog prostora je kontinentalno – planinska. Ljeta Gorske Hrvatske su kratka i sušna, a zime duge i hladne s visokim snijegom. Zbog temperaturnih inverzija, koje

se javljaju zimi u anticiklonalnim uvjetima, ovo je najhladniji prostor u Hrvatskoj jer leži na najnižoj nadmorskoj visini podvelebitske visoravni pa se ohlađeni zrak s planina slije u doline.

Prosječna godišnja temperatura je 9,3° C. Karakteristične su velike dnevne razlike temperature. Zimi je zabilježena temperatura čak do – 30°C, a ljeti podnevna temperatura dosiže i do + 35°C. Vegetacijski period je poprilično kratak te klima ima značajan utjecaj i na poljoprivredne kulture, Neravnomjeran raspored oborina uzrokuje poplave na krškim poljima, naročito u proljeće, što odgađa početak poljoprivrednih radova i uzrokuje štete na posijanim kulturama.

Otočac ima izrazito povoljan geografski položaj. Iako se nalazi u Gorskoj Hrvatskoj, blizina Primorske i Nizinske Hrvatske daju pogodnost prometnom položaju. Također, dobra cestovna povezanost, blizina velikih gradskih centara Zagreba, Rijeke te Zadra pridonijeli su turističkom razvoju Otočca.

2.3. Gospodarska obilježja Otočca

Otočac je prije Domovinskog rata bio glavno industrijsko i privredno središte Ličko-senjske županije, a trenutno djeluje kemijska industrija kao nastavak nekadašnje tvornice Cosmochemije pod imenom PC grupa koja se bazira na proizvodnji svijeća za inozemno i domaće tržište (URL 11). Također, aktivna je i drvna industrija kao ostatak velike tvrtke DIP Otočac koja je prije rata zapošljavala 400 djelatnika, a u današnje vrijeme 10-ak. Stanovnici Otočca imaju mogućnost zaposlenja u pilanama i drvnoj industriji bez finalne proizvodnje te građevini. Gradsko naselje Otočca ima ukupno 120 gospodarskih subjekata sa 1720 zaposlenih i 221 obrtnika sa 300 zaposlenih (URL 2). Ostatak zaposlenih u gradu radi u državnim službama i trgovačkim centrima. Prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje- Područni ured Gospić u veljači 2023. u Otočcu evidentirano je 292 nezaposlenih, od čega 176 žena. Valja izdvojiti kako je među njima 21 osoba koja ima završenu višu školu/1.stupanj fakulteta/stručni studij te 9 osoba koji su završili fakultet/magisterij ili doktorat (HZZ Područni ured Gospić, Mjesečni statistički bilten, 2023).

Osnovni cilj Strategije razvoja Grada Otočca i Gacke u periodu 2020.-2030. je „definirati strateški i operativni koncept razvoja turizma za narednih deset godina, a koji će osigurati proizvodne, institucionalne, organizacijske i ljudske pretpostavke za uspostavljanje trajne privlačnosti ovog područja kao turističke destinacije i poboljšanje njene konkurentske

sposobnosti na međunarodnom turističkom tržištu“ (URL 4). U Strategiji se analiziraju snage i prednosti turističke ponude Otočca i Gacke doline (Tabl. 1).

Tablica 1. Snage i slabosti turističke ponude Otočca i Gacke doline

SNAGE	SLABOSTI
Prostranstva prirode	Nedostatak profesionalno osmišljenih proizvoda za turističko tržište
Bogatstvo vode (izvorišta, rijeka Gacka, jezera slapovi)	Nedovoljna razina zaštite prirode
Nezagađenost	Nedovoljan broj stvorenih atrakcija (tematski parkovi, zabavni parkovi, golf)
Bogatstvo prirodnim resursima (ekološki sačuvano zemljište, voda, šuma)	Nedostatno poznavanje i razvijena svijest o očuvanju i održivom korištenju biološke i krajobrazne raznolikosti područja
Nezagađeno zemljište pogodno za razvoj ekološke poljoprivrede, stočarstvo i agroturizam	Nedovoljna svijest o očuvanju prostora kao najznačajnijeg turističkog resursa
Dobra cestovna dostupnost za domaća i okolna strana tržišta	Zagađenje prirodnih resursa uslijed nekontroliranog ispuštanja otpadnih voda i širenje deponija te ispušnih plinova vozila
Tri lako dostupne međunarodne zračne luke (Zagreb, Rijeka i Zadar)	Sve veći pritisak na vodu kao resurs
Nekoliko dobrih restorana s ponudom lokalnih specijaliteta	Nedostatna komunalna infrastruktura (vodoopskrba, kanalizacija upravljanje otpadom)
Predispozicije za razvoj posebnih oblika turizma: ribolovni, lovni, avanturistički, cikloturizam.	Nedostatak financijskih sredstava za razvoj turizma
U neposrednoj blizini dva nacionalna parka (NP Sjeverni Velebit i NP Plitvička Jezera)	Manjak smještajnih objekata, osobito hotelskih

Tradicija bavljenja poljoprivredom i stočarstvom (neizostavnim za razvoj agroturizma) Turizam jedan od strateških pravaca razvoja u planskim dokumentima	Nedostatak autohtonih sadržaja i proizvoda lokalne gastronomije u turističkoj ponudi Nedovoljno iskorišten potencijal izletničkog turizma (kulturne i prirodne atrakcije)
Gostoljubivost i susretljivost lokalnog stanovništva	Nedostatak pouzdanja privatnih poduzetnika za investiranje u turistički sektor
Postojanje Veleučilišta i škola koje obrazuju nove kadrove i mogu pružiti potporu razvoju gospodarstva i turizma	Nedovoljna razina suradnje glavnih dionika razvoja turizma na razini destinacije
Institucionalizirana uloga Turističke zajednice u turističkom promicanju Grada Otočca	Malo osposobljenog osoblja u sektoru turizma

Izvor: *Strategija grada Otočca i Gacke 2020- 2030.*

U novije vrijeme se Otočac sve više turistički razvija te je 2020. dobio nagradu za „šampiona kvalitete kontinentalnog turizma“ i najpoželjnija autodestinacija kontinentalnog dijela Ličko-senjske županije. Cilj turističke zajednice Grada je „nastojanje da se Otočac pokaže kao kvalitetna, zanimljiva i drukčija turistička destinacija, koja podržava održivi razvoj i gradi ponudu usklađenu s trendovima na turističkom tržištu“ (URL 3). Sve brojnije turiste privlače i nezaobilazne mlinice na Majerovu vrilu, izvoru rijeke Gacke, Velebitsko utočište za mlade medvjede u Kuterevu, povijesno-kulturne atrakcije kao što su Gačanski park hrvatske memorije, utvrda Fortica, svetište boga Mitre na Špilniku. U gradu se odvijaju i razne kulturne manifestacije kao što su Eko-etno Gacka, Smotra folklor, Memorijalna Barkanova biciklijada, Mačkare u Gackoj, Dječje ljeto, Hrvatski festival hodanja, kao i Advent u Otočcu. Značajni kulturni spomenik u gradu Otočcu je zgrada Gackog Pučkog Otvorenog Učilišta koja se nalazi u samom centru Otočca. U njoj je 1943. osnovan ZAVNOH, političko i predstavničko tijelo antifašističkih snaga Hrvatske. Pri GPOU djeluju Muzej Gacke, kino, osnovna glazbena škola, folkorno društvo, tamburaški orkestar i Amatersko kazalište Arupium (URL 15). Stalni postav Muzeja se sastoji od 6 cjelina u kojima su izloženi predmeti od 6 muzejskih zbirki. Najznačajnije su one koje svjedoče o prvim stanovnicima ovog kraja- lasinjskoj i japodskoj kulturi te zbirka koja prikazuje

predmete iz vremena Osmanskog osvajanja. O novijoj povijesti svjedoče povijesne zbirke u kojima je prikazano naoružanje i kronologija razaranja iz Domovinskog rata na području Grada Otočca (URL 4).

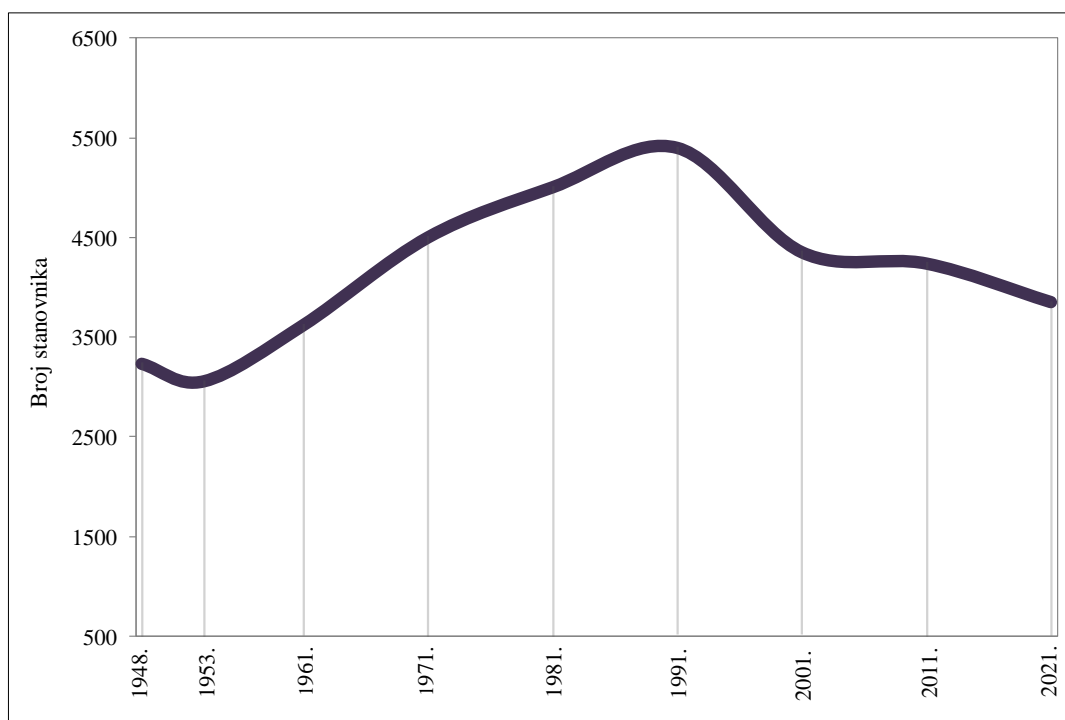
3. Analiza demografskih obilježja prostora

Različiti društveni, ekonomski, politički i socio-psihološki čimbenici utjecali su na opće kretanje broja stanovnika grada Otočca u razdoblju od 1857. do 2021. godine. Broj stanovnika je od 1953. do 1991. bio u porastu, kada je zabilježen maksimalan broj od 5 404 stanovnika. Nakon toga došlo je do smanjivanja kao posljedica ratne agresije na ovom području, povećane imigracije i smanjenja prirodnog prirasta. Prema posljednjem popisu stanovništva (2021.) Otočac je imao nešto manje od 4 tisuće stanovnika (Tab. 2, Sl. 3), što je smanjenje za 29% u odnosu na 1991. godinu.

Tablica 2. Broj stanovnika naselja Otočca od 1948. do 2021. godine

Godina	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
Broj stanovnika	3231	3055	3622	4504	5008	5404	4354	4240	3852

Izvor: *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.-2001.*; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.*, *Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011.*; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.*, *Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2021.* DZS, Zagreb, www.dzs.hr

Slika 3. Kretanje ukupnog broja stanovnika Otočca od 1857. do 2021. godine

Izvor: *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.-2001.*; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011.*; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2021.* DZS, Zagreb, www.dzs.hr

Osim smanjenja broja stanovnika, izmijenila se i starosna struktura Otočca. Prosječna starost stanovništva se od 1991. do 2021. povećala za 7,8 godina, sa 35,6 godina (1991.) na 43,4 godine (2021.) što je nešto manje od prosječne starosti Hrvatske (44,3). Iste godine prosječna starost stanovništva Ličko-senjske županije iznosila je 46,8 godina, koja uz Šibensko-kninsku županiju predstavlja demografski najstariji prostor u Hrvatskoj. Indeks starenja stanovništva Otočca 2021. godine iznosio je 140,8 što znači da su na 100 mladih osoba (0-14) bile 142 osobe stare 65 i više godina. U usporedbi sa 1991. godinom to je znatno povećanje. Iste godine je još uvijek je bio veći broj mladih nego starih osoba, a indeks starenja iznosio je 38,3.

Broj radno aktivnog stanovništva se 2021. godine smanjio u odnosu na 1991. godinu, za više od tisuću osoba, sa 3 838 na 2 571. Također je smanjen broj mladog stanovništva, a povećao se broj starih osoba. Tako je mladih (0-14 godina) 2021. bilo nešto više od 500 (532 osobe), dok je 1991. njihov broj prelazio tisuću stanovnika. Kada se gleda udio te skupine u ukupnom stanovništvu, ona je 1991. godine činila 20,1% ukupnog stanovništva, a 2021. godine 13,8%, što je više od prosjeka za Ličko-senjsku županiju (12,5%).

Stanovništvo staro 65 i više godina 2021. godine čini 19,4% ukupnog stanovništva ili 749 osoba (Tab. 3). Sve to ukazuje na izrazito i brzo starenje stanovništva. Smatra se kako u ostarjeloj populaciji dolazi do smanjenja ekonomske aktivnosti, a time se gasi društveni i kulturni život (Friganović, 1990).

Tablica 3. Stanovništvo Otočca prema dobi i spolu 2021.

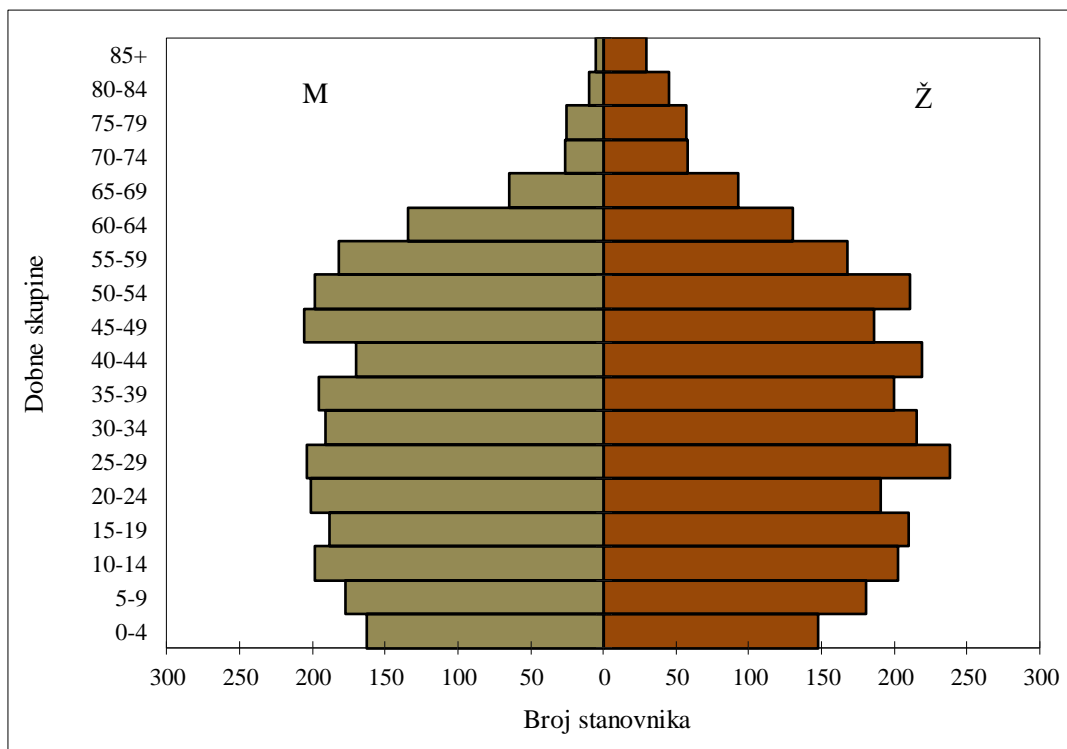
Starost	Ukupno	Muško	Žensko
	3852	1842	2010
0-4	181	105	76
5-9	198	104	94
10-14	153	88	65
15-19	207	101	106
20-24	261	138	123
25-29	210	108	102
30-34	245	100	145

35-39	225	112	113
40-44	247	124	123
45-49	258	123	135
50-54	318	165	153
55-59	329	163	166
60-64	271	119	152
65-69	224	102	122
70-74	176	64	112
75-79	168	67	101
80-84	109	34	75
85+	72	25	47

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2021., DZS, Zagreb, www.dzs.hr*

Dobno-spolna struktura važna je za sadašnji i budući razvoj stanovništva i gospodarski razvoj nekog područja jer iz nje proizlaze ključni kontingenti stanovništva za biološku reprodukciju i za formiranje radne snage.

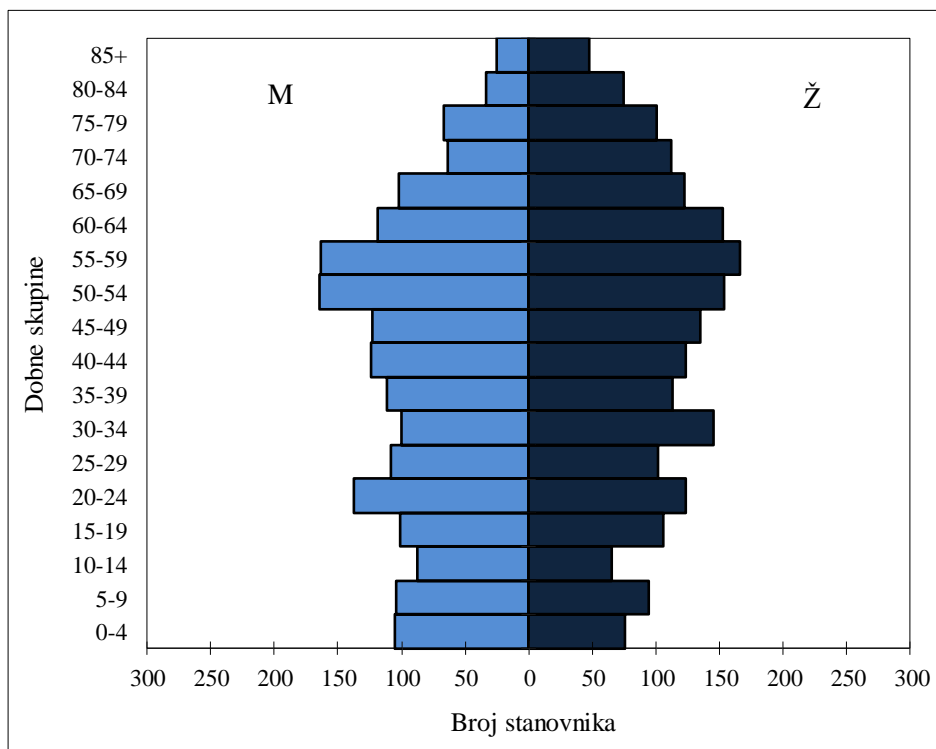
Na slikama 4 i 5 prikazane su dobno-spolne piramide stanovništva grada Otočca za 1991. i 2021. godinu. Uočavaju se razlike u izgledu piramida nastale u tridesetogodišnjem razdoblju. Piramida iz 1991. godine ima obilježja zrelog ili stacionarnog stanovništva za koje su karakteristične niske i stabilne stope rodnosti i smrtnosti što rezultira vrlo niskim ili nultim vrijednostima prirodnog prirasta. Osnovica piramide je relativno široka ali uža u odnosu na zrele dobne skupine. Udio starog stanovništva (65+) manji je od 10% što znači da starenje s vrha piramide još nije započelo ili je tek na početku. Velika je razlika između muškog i ženskog stanovništva. Ovih posljednjih je bilo gotovo dvostruko više nego muškog stanovništva u ukupnom. Omjer je iznosio 283 ženske osobe prema 131 muške, što ukazuje na veće starenje ženske populacije.

Slika 4. Dobno-spolna struktura grada Otočca 1991. godine

Izvor: Popis stanovništva, domaćinstava i poljoprivrednih gospodarstava 31. ožujak 1991. Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Dokumentacija 911, DZS, Zagreb, 1994.

Dobno – spolna struktura Otočca iz 2021. godine pokazuje obilježja starog ili kontraktivnog stanovništva koje obilježava niska stopa rodnosti i s obzirom na povećanu smrtnost prirodna promjena je negativna. U razdoblju 2011.-2021. prirodni prirast je iznosio 193 više umrlih nego živorođenih. Prirodna promjena je bila negativna u svakoj godini navedenoga razdoblja. Baza piramide (0-4 godine) je znatno smanjena u odnosu na 1991. godinu te uz petogodišnju skupinu 10-14 godina predstavlja najmanji broj i udio u ukupnom stanovništvu. Udio zrelih skupina je također smanjen u odnosu na 1991. godinu, a povećao se udio starog stanovništva (65+), što znači da je starenje zahvatilo ne samo bazu nego i vrh piramide. Osobito je to izraženo kod ženskog stanovništva, čiji je udio povećan na 11,9% u ukupnom stanovništvu, dok je udio muškog stanovništva iznosio 7,6%.

Slika 5. Dobno-spolna struktura grada Otočca 2021. godine

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2021., DZS, Zagreb, www.dzs.hr*

4. Teorijski okvir istraživanja

4.1. Definiranje kvalitete života

U uvodnom dijelu rada objašnjena je multidisciplinarnost koncepta kvalitete života što otežava njegovo definiranje. Liu (1976) je iznio kako postoji onoliko definicija kvalitete života koliko ima ljudi, a autori Schussler i Fisher (1985) su dodali kako koncept ima onoliko značenja koliko život ima aspekata (Slavuj, 2011). Mnogi autori ističu besmisao potrage za jedinstvenom konceptualizacijom (Omazić, 2019, Slavuj, 2011 prema Stover i Leven, 1992), s obzirom na raznolikost načina i perspektiva kroz koje se o pojmu promišlja (Slavuj, 2011).

Može se reći da je čovjek oduvijek tragao za pitanjima boljeg i kvalitetnijeg života te na koji način to postići. Poznato je da je Platon promišljao o političkom sustavu koji bi osigurao visoku kvalitetu života za svakog pojedinca unutar jedne zajednice. Aristotel je, pak,

pokušavao doći do odgovora na pitanje što znači dobar život. U 19. stoljeću se koncept kvalitete života povezuje za prosvjetiteljstvo koje promiče samoaktualizaciju i sreću kao centralne vrijednosti. Istraživanja kvalitete života u prvoj polovici 20. stoljeća su bila usmjerena na mjerenje materijalnog blagostanja, a dolazila su iz područja ekonomije. Pojam kvalitete života izjednačavao se sa životnim standardom, odnosno najčešće stvarnim BDP-om po glavi stanovnika. Čimbenici poput zdravlja, obrazovanja, osobne slobode, dobrobiti i sl. nisu bili zastupljeni u tadašnjim istraživanjima. Glavnim kriterijima čovjekova uspjeha smatrani su dohodak i bogatstvo (Babić, 2019 prema Sen, 2017). Povećanjem životnog standarda, istraživanja, osobito ona iz sociologije, su se usmjerila u smjeru zadovoljenja osobnih potreba. Obzirom na društvene promjene, uvode se novi društveni pokazatelji koji se ne ograničavaju samo na materijalni aspekt kvalitete života (Omazić, 2019). Dakle, uzimala se u obzir i socijalna komponenta, koja se odnosi na društvenu pravednost i solidarnost u raspodjeli materijalnih i nematerijalnih dobara svim članovima nekog društva, kao i shvaćanje čovjeka kao djelatnog subjekta vlastitog života (Seferagić, 1988). Šezdesetih godina razdvajaju se subjektivni i objektivni čimbenici kvalitete života. Sedamdesetih godina fokus je na subjektivnim pokazateljima kvalitete života. U kasnim 1970-tim i ranim 1980-im pojavljuju se upitnici u kojima se kvantificira zdravstveni status kao evaluacija kvalitete života (Čiček, 2013). Devedesetih godina došlo je do aktualiziranja pitanja „Kako se može živjeti sretno i dobro“ te je kao takvo postalo značajno u razvijenim zemljama. Slavuj iznosi niz autora prema kojima su istraživanja koncepta kvalitete života usko povezana s definiranjem najvažnijih potreba čovjeka. Najpoznatije su teorijske klasifikacije podjele potreba prema Malslowu, Allardtu, Alderferu ili Galtungu (Slavuj, 2011).

Kvaliteta života je, općenito gledano, najčešće opisana kao „individualna percepcija vlastite pozicije u specifičnom kontekstu koji se odnosi na kulturu i vrijednosni sustav u kojem pojedinac živi i u odnosu na vlastite ciljeve, očekivanja, standarde i brige“ (World Health Organization, 1998). Može se objasniti „kao subjektivni doživljaj vlastitog života određen objektivnim okolnostima u kojima osoba živi, karakteristikama ličnosti koje utječu na doživljavanje realnosti i specifičnim životnim iskustvima te osobe“ (Bošnjak 2021, Frajman Ivković, 2012 prema Krizmanić i dr, 1998.).

„Na kvalitetu života utječe pojedinčevo fizičko i psihičko zdravlje, razina neovisnosti, socijalni odnosi, osobna vjerovanja kao i pojedinčev odnos prema istaknutim značajkama okoline u kojoj živi“ (WHO, 1998). Navedeni činitelji se međusobno isprepliću, a Kaliterna-Lipovčan (2017) naglašava da im je zajedničko to da uvažavaju i mjere subjektivne doživljaje

pojedinaca, a ne objektivne životne okolnosti. Cutter pridaje veću važnost mjestima nego pojedincima kod proučavanja kvalitete života (Cutter, 1985). U geografiji se kvaliteta života shvaća kao „razlika između željenog i postojećeg stanja, odnosno kao diskrepancija mjesta kakvo bi trebalo biti i onakvog kakvo zaista jest“ (Slavuj, 2011).

4.1.1. Koncepti i mjerenje kvalitete života

Kompleksnost određenja pojma kvalitete života zasniva se na dva gledišta na kvalitetu života, od kojih je jedan orijentiran na subjektivne, a drugi na objektivne pokazatelje (Lučev i Tadinac, 2008). Mnogi autori (Jurlina, 2020 prema Barić i Glibo, 2017 prema Krizmanić i Kolesarić, 1989) definiraju kvalitetu života kroz prizmu subjektivnog i objektivnog gledišta. Jurlina (2020 prema Barić i Glibo, 2017, Krizmanić i Kolesarić, 1989) iznosi kako se kvaliteta života iskazuje subjektivnim doživljajem vlastitog života koji je determiniran objektivnim okolnostima. Objektivni indikatori kvalitete života temelje se na tvrdnji da „više gotovo uvijek znači i bolje“, no uzeći u obzir i subjektivne indikatore, može se zaključiti da nije uvijek tako (Jurlina, 2020 prema, Brajša-Žganec i Kaliterna Lipovčan, 2006, Csikszentmihalyi, 1999). Prema tome nema jasno određenih načina na koji bi se taj koncept kvalitete života trebao mjeriti. Slavuj (2011 prema Lončarić 2008) iznosi podatak da je u literaturi evidentirano čak 800 različitih pokušaja mjerenja koncepta. Prema njoj „oni se protežu u kontinuumu od isključivo kvantitativnih do isključivo kvalitativnih s brojnim varijacijama“. Iako je općeprihvaćeno da nema integralnog koncepta, razmatrajući na apstraktnoj razini ipak postoji određeni konsenzus u definiranju kvalitete života. Naime, općenito se može zaključiti da postoje dvije temeljne komponente, odnosno dva ključna procesa koji sudjeluju u formiranju koncepta (Pacione, 1986): „unutarnji procesi koji su povezani s psihološko-fiziološkim mehanizmima stvaranja osjećaja zadovoljstva životom, bilo na razini pojedinca ili na razini zajednica i socijalnih grupa, te vanjski uvjeti koji aktiviraju taj unutrašnji mehanizam“. S obzirom na prije navedeno u istraživanju kvalitete života postoje dva koncepta. Uži koncept se bazira na pojedinca i njegovo zadovoljstvo životom, za razliku od šireg koncepta koji je usmjeren na proučavanje okoline i kulture nekog prostora (Rapley, 2003). Šiljeg (2016 prema Pacione, 2003) iznosi kako je glavni utjecaj na kvalitetu života skladan ili neskladan odnos između čovjeka i njegovog svakodnevnog urbanog okruženja. Uz to postoje i dva pristupa u proučavanju kvalitete života nazvana prema zemljama iz kojih dolaze najznačajniji predstavnici. Skandinavski pristup je baziran na statističkim pokazateljima kojima se mjere vanjski uvjeti koji utječu na život. Drugi pristup,

američki, je predstavljen subjektivnim indikatorima koji su prvi primijenili upravo američki psiholozi Campbell i Converse (Slavuj, 2011 prema Hudler i Richter, 2002). Subjektivnim indikatorima se nastoji razumjeti kako ljudi sami procjenjuju i vrednuju uvjete u kojima žive (Rapley, 2003). Subjektivna komponenta u istraživanjima odnosi se na način na koji svaki pojedinac ocjenjuje svoj vlastiti život u cjelini ili u različitim domenama (Šiljeg, 2016 prema Maggino, Ruviglioni, 2008). Takva komponenta najčešće polazi od mikropristupa i odnosi se na trenutnu životnu situaciju. S vremenom, geografsko sudjelovanje u proučavanju kvalitete života postaje sve aktivnije kao i spoznaja da geografija zaista može dati velik doprinos u rješavanju društvenih problema i pitanja. „Primarna uloga geografije je uvid u prostorne i društvene razlike u kvaliteti života te prepoznavanje krucijalnih problema i ponuda adekvatnih rješenja“ (Knox, 1975).

4.1.2. Kvaliteta života u Hrvatskoj

Koncept kvalitete života se razlikuje od države do države, odnosno od mjesta do mjesta proučavanja. Tako Šiljeg (2016) govori kako „jedan koncept proučavanja kvalitete života teško može biti istodobno primjenjiv za Nigeriju i za Švedsku“. Isto tako, treba imati na umu da „kvaliteta života uvelike ovisi o ljudskoj percepciji okoline“ (Šiljeg, 2016). Stanovništvo Hrvatske se suočilo s tranzicijom iz jednog društvenog sustava i uređenja socijalizma sa značajnom socijalnom sigurnošću u novi kapitalistički tržišni sustav s egzistencijalnom nesigurnošću. Promjene u starosnoj strukturi stanovništva, koje se događaju u stanovništvu jedne države, grada, općine ili županije, su među glavnim značajkama suvremenih demografskih promjena razvijenih država. S obzirom na niski fertilitet, smanjeni natalitet i produženi životni vijek, očekuje se daljnji porast starog stanovništva i u budućnosti. S takvim se promjenama suočava i stanovništvo Republike Hrvatske. Kvaliteta života uglavnom je viša kod mlađeg stanovništva (Rosandić, 2020). Rosandić (2020) iznosi istraživanje kvalitete života u 25 zemalja Europske unije (prije 2007. godine) u kojem Republika Hrvatska na ljestvici loše kvalitete života starog stanovništva drži visoko mjesto među zemljama članicama. Osim osobne nemoći, raznih promjena i gubitaka s kojima se staro stanovništvo općenito susreće, u Hrvatskoj je ono pogođeno i puno lošijim materijalnim statusom starih Hrvata u odnosu na njihovu generaciju u mnogim drugim članicama EU (Rosandić, 2020, Podgorelec, 2008 prema Šućur, 2007). Istraživanje Eurobarometra o kvaliteti življenja provedeno je 2015. godine u 34 zemlje: od kojih je 28 članica EU, 5 država

kandidata (Makedonija, Turska, Crna Gora, Srbija i Albanija) te turski dio Cipra. Za usporedbe kvalitete življenja u Hrvatskoj i zemljama članicama EU korišteni su parametri: životno zadovoljstvo, procjena financijskog stanja kućanstava, očekivanja o financijskoj situaciji u idućih godinu dana, općenite procjene kvalitete življenja i povjerenje u državne institucije (vlada, parlament, pravosuđe, regionalne ili lokalne vlasti). Na pitanje „Gledajući općenito, da li ste svojim životom vrlo zadovoljni, djelomično zadovoljni, nezadovoljni ili vrlo nezadovoljni?“, u prosjeku je u svim zemljama 80% građana izjavilo da su vrlo ili djelomično zadovoljni svojim životom. Najzadovoljniji su bili građani Danske gdje ih je čak 99% izjavilo da su zadovoljni, dok su najmanje zadovoljni bili građani Španjolske sa svega 42% zadovoljnih. Hrvatska je u navedenom istraživanju zauzela 22. mjesto sa 70% vrlo ili djelomično zadovoljnih građana. Nadalje, podatak s Eurostata govori da je u Hrvatskoj stopa prenapučenosti 38,6% dok je u prosjeku Europske unije 17,1%. Takva brojka dovodi u pitanje zadovoljstvo stambenim uvjetima u Hrvatskoj, pogotovo iz razloga ostanka mladih s roditeljima. Hrvatska se pokazala kao sigurna zemlja s obzirom na Eurostatov podatak da samo 2,7% ljudi prijavljuje kriminal, nasilje ili vandalizam, a u prosjeku EU-a taj postotak iznosi 11,5% (Čiček, 2008).

5. Funkcionalna opremljenost prostora

Funkcionalno-prostorna struktura grada odnosi se prvenstveno na funkcije koje grad ima. Gradske funkcije u fokusu su proučavanja znanstvenih disciplina koje se bave prostorom te procesima koji se u njemu odvijaju. Prema Vresku (1996), gradovi su istovremeno mjesta koncentracije i centri polarizacije pa je razumljivo kako je poznavanje gradskih funkcija neophodno prilikom tumačenja promjena u prostoru. Bazirano na Christallerovoj teoriji centralnih naselja, ključne funkcije na temelju kojih se uspostavlja hijerarhija centara u prostoru su opskrba, promet i uprava (Lukić, 2012 prema Vresk, 2002). Kad je riječ o gradskim funkcijama, vrlo često se navodi složenost funkcionalne strukture gradova kojoj je razlog polifunkcionalnost grada. Popp (1977) iznosi tri osnovne metode mjerenja centraliteta: metoda indikatora, kojom se kvantitativno određuje stupanj centraliteta određenog naselja, metoda opskrbljenosti ili kataloška metoda, koja pomoću postojećih ustanova kao što su škole, trgovine i bolnice određuje stupanj centraliteta te empirijska metoda koja se bazira na tome koliko određene ustanove pridonose stanovništvu okolice određenog naselja. Za potrebe ovog istraživanja primijenjen je kvalitativan postupak koji se bazira na analizi opremljenosti grada Otočca. Lukić izdvaja šest osnovnih skupina funkcija koje služe zadovoljenju potreba vlastitog te stanovništva okolnog gravitacijskog područja: uprava, obrazovanje, zdravstvo,

opskrba, financijsko poslovanje, pošta i telekomunikacije. Nakon proučavanja literature i područja interesa u diplomskom radu su istraživane sljedeće funkcije: odgojno- obrazovna, zdravstvena, trgovačka, financijska, ugostiteljska, upravna i uslužna funkcija.

Niz je geografskih radova u kojima se proučavaju centralne funkcija grada (Malić, 1981, Novosel- Žic, 1986, Njegač, 1999, Šakaja, 1994), a interes za ovu tematiku pokazali su i znanstvenici drugih disciplina (Lukić, 2012). U novije vrijeme se ističe znanstvenoistraživački projekt Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu pod naslovom *Sociološki aspekti mreže naselja* u kontekstu tranzicije tijekom kojeg je provedeno anketno istraživanje u 154 naselja, a istovremeno su prikupljeni podatci o opremljenosti naselja društvenim i javnim sadržajima.

Prema centralitetu, gradovi u Hrvatskoj se mogu podijeliti u sedam stupnjeva: glavni grad (1), makroregionalno središte (3), veće regionalno središte (10), regionalno središte (17), manje regionalno središte (48 manjih gradova i 55 naselja s urbanim obilježjima), područno središte i lokalno središte (oko 600 razvojnih i inicijalnih središta) (Lukić, 2012). Otočac pripada subregionalnom centru prema funkcijama koje ima. Subregionalni centar bi prema tome trebao imati srednju školu, dom zdravlja ili veći broj ordinacija, prekršajni sud, supermarket ili hipermarket, te općinski sud.

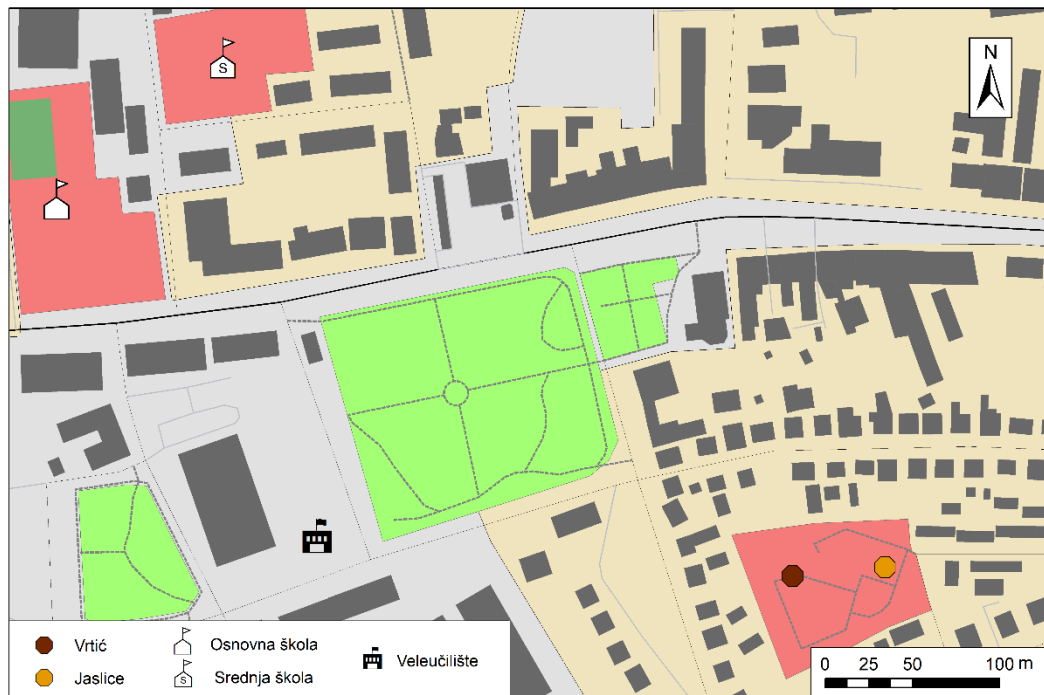
Prema UN-ovoj preporuci, naselja se mogu svrstati prema veličini u 13 kategorija (McKibben, Faust, 2004). Prema toj klasifikaciji, Otočac pripada razredu 2.000–4.999 stanovnika. Veličina malih naselja ogledava se u činjenici da je određena veličina naselja pretpostavka punog društvenog života. S obzirom na to, takva struktura naselja nepovoljno djeluje na suvremena demografska zbivanja i procese. „Što je naselje manje, postoji veća vjerojatnost da će postati još manje“ (Održivi razvoj regije/pokrajine Gacke- Grada Otočca).

5.1. Odgojno - obrazovna funkcija

Bitan čimbenik koji utječe na gospodarski rast u državi, županijama, gradovima, općinama je i dostupnost obrazovanju i razina stečenog obrazovanja. Istraživanja su pokazala da stupanj obrazovanja ima značajan utjecaj na zadovoljstvo i sreću (Lučev, Tadinac, 2008). Kako navode Mirošević i Jolić (2015) kvalificirana radna snaga može povećati produktivnost u bilo kojem području što ima daljnji utjecaj na gospodarski rast grada.

Odgojno-obrazovna funkcija u radu je podijeljena u sljedeće kriterije: jaslice, vrtići, osnovne škole, srednja škola, visokoškolske ustanove, privatne odgojne ustanove te privatne obrazovne ustanove. Na području grada Otočca postoji jedna ustanova predškolskog odgoja „dječji vrtić Ciciban“ koju pohađaju jaslička i vrtićka djeca. Jedna od demografskih mjera aktualne političke vlasti Otočca je izgradnja novog vrtića na mjestu nekadašnje Otočke pivovare koja se planira do kraja 2026. kako ne bi bilo listi čekanja za polazak u vrtić te kojim se planira zaposliti barem 16 djelatnika (URL 14).

U Gradu djeluje jedna osnovna škola - Osnovna škola „Zrinskih i Frankopana“ te jedna srednja škola – Srednja škola „Otočac“. Također, postoji i visokoškolska ustanova: Upravni odjel Veleučilišta Nikola Tesla iz Gospića.

Slika 6. Prostorni razmještaj objekata odgojno-obrazovne funkcije u gradu Otočcu

Izvor: Terensko kartiranje, Open Street Map

5.2. Zdravstvena funkcija

Kvaliteta i dostupnost zdravstvenih usluga je jedna od ključnih pokazatelja kvalitete života s obzirom da se ona temelji na fizičkom, psihičkom i socijalnom funkcioniranju pojedinca.

Zdravstvena funkcija u radu je podijeljena na kriterije koji obuhvaćaju: ordinacije obiteljske medicine, stomatološke ordinacije, pedijatrijske ordinacije, ginekološke ordinacije, dom zdravlja te ostale specijalizirane ordinacije. U Otočcu postoji dom zdravlja, 5 ordinacija obiteljske medicine, 5 stomatoloških ordinacija, 1 ginekološka ordinacija. Što se tiče specijaliziranih ordinacija, postoji oftamološka ambulanta, ambulanta za radiologiju, laboratorijska dijagnostika. Uz to u Otočcu djeluje i medicina rada, zdravstvena njega u kući, patronažna služba te sanitetski prijevoz.

Slika 7. Prostorni razmještaj objekata zdravstvene funkcije u gradu Otočcu

Izvor: Terensko kartiranje, Open Street Map,

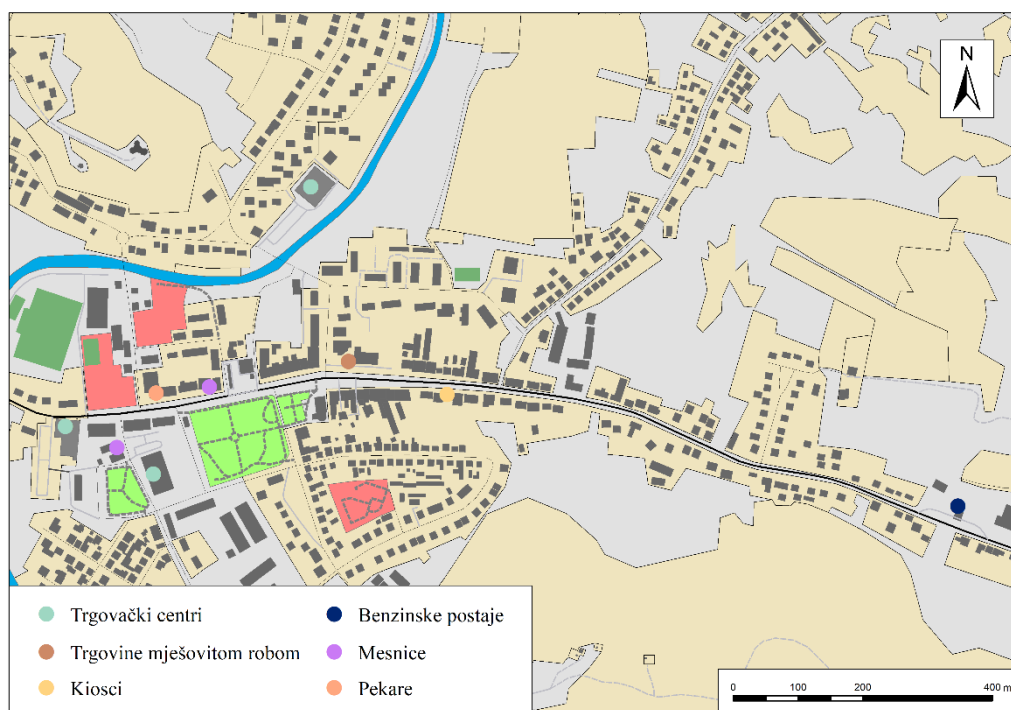
Sve ordinacije su smještene u sklopu Doma zdravlja. Isti se opisuje kao onaj koji pruža

„zdravstvenu zaštitu obavljanjem djelatnosti obiteljske (opće) medicine, dentalne zdravstvene zaštite, dentalne tehnike, zdravstvene zaštite žena, zdravstvene zaštite predškolske djece, medicine rada/medicine rada i sporta, logopedije, laboratorijske, radiobiološke i druge dijagnostike, sanitetskog prijevoza, ljekarničke djelatnosti, fizikalne terapije, patronažne zdravstvene zaštite, zdravstvene njege te palijativne skrbi, kao i obavljanjem specijalističko-konzilijarne djelatnosti“ (URL 8).

5.3. Trgovačka funkcija

Razvijeni oblici robne razmjene, koji su tijekom vremena prerasli u trgovinu, potječu od Sumerana sredinom 4. tisućljeća pr.n.e. (Grgurek, Vidaković, 2013). Danas se trgovina kao djelatnost definira kao „gospodarska djelatnost kupnje i prodaje robe i/ili pružanja usluga u trgovini u svrhu ostvarivanja dobiti ili drugog gospodarskog učinka“ (URL 9).

Kriteriji koji su korišteni u analizi trgovačke funkcije u radu su: trgovine mješovitom robom, specijalizirane trgovine neprehrambenih proizvoda, trgovački centri/robne kuće, tržnice, ribarnice, mesnice, pekare, kiosci te benzinske postaje.

Slika 8. *Prostorni razmještaj objekata trgovačke u gradu Otočcu*

Izvor: Terensko kartiranje, Open Street Map,

5.4. Financijska funkcija

„Najznačajnije financijske institucije u modernim državama su banke, osiguravajuća društva, mirovinski fondovi i štedno-kreditne zadruge“ (Grgurek, Vidaković, 2013).

Financijska funkcija je bazirana na kriterijima: banke, bankomati, mjenjačnice i osiguravajuće kuće. U Otočcu postoje 2 banke: Erste, PBZ, 4 bankomata, 10 osiguravajućih kuća, a mjenjačnica u gradu ne postoji.

Slika 9. Prostorni razmještaj objekata financijske funkcije u gradu Otočcu

Izvor: Terensko kartiranje, Open Street Map

5.5. Ugostiteljska funkcija

Kriteriji uključeni u ovu funkciju su kafići, restorani i hoteli. Ugostiteljskih objekata za pripremu i usluživanje pića ima 19 koji su vrlo pravilno razmješteni na području grada (URL 10). Zbog toga, njihova je dostupnost za većinu građana vrlo dobra.

Na području grada Otočca je 6 restorana u koji se ubrajaju i konobe te pizzerije (URL 10). S obzirom na sve veći turistički potencijal grada Otočca, 3 hotela bilježe konstantnu popunjenost (URL11). To su hotel Park (Sl. 10) koji je u Domovinskom ratu bio uništen te renoviran i otvoren 2010. (URL 13), Mirni Kutak te Hotel Zvonimir poznat u gradu kao mjesto odvijanja svadbenih i sličnih svečanosti.

Slika 10. *Hotel Park u gradu Otočcu*

Izvor: URL 7

5.6. Upravna funkcija

Odnosi se na glavni grad, središte županije i središte općine. Administrativni ustroj uprave i samouprave je podijeljen na državnu, županijsku, gradsku i općinsku razinu.

Upravna funkcija je podijeljena na kriterije: realizirane razvojne planove, riješene lokalne probleme, upravljanje gradom. Grad Otočac je samostalan u odlučivanju u poslovima iz svog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, Zakonom i Statutom i podliježe samo nadzoru zakonitosti koju obavlja Vlada Republike Hrvatske.

„Grad u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili Zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na: - uređenje naselja i stanovanje, - prostorno i urbanističko planiranje, - komunalno gospodarstvo, - brigu o djeci, - socijalnu skrb, - primarnu zdravstvenu zaštitu, - odgoj i osnovno obrazovanje, - kulturu, tjelesnu kulturu i šport, - tehničku kulturu, - zaštitu potrošača, - zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, - protupožarnu i civilnu zaštitu, - promet na svom području - te ostale poslove sukladno posebnim zakonima“ (URL 14).

5.7. Uslužna funkcija

Ova funkcija je podijeljena na: objekte za osobne usluge, objekte za intelektualne usluge te objekte za obrtne djelatnosti. Podatci za analizu uslužne funkcije grada Otočca prikupljeni su terenskim istraživanjem uz nadopunu i usporedbu s podacima s interneta. Uslužne funkcije podijeljene su u dvije skupine. Prvu skupinu čine osobne usluge (frizerski saloni- u 11 se nalazi u Otočcu, saloni za uljepšavanje (4) i ostale osobne usluge u koje su uvrštene teretane (1) domovi za starije i nemoćne (0) usluge proslava dječjih rođendana (2), usluge popravka i održavanja motornih vozila (autopraonice (2) održavanje i popravak automobila (4) iznajmljivanje motornih vozila (1), obrada, popravak i proizvodnja proizvoda od tekstila (1) te kladionice (3)

Drugu skupinu čine intelektualne usluge (usluge iz područja računovodstva, inženjerstva, javnog bilježništva, sudskog tumačenja i odvjetništva; usluge iz informacijsko-komunikacijskog područja (u ovu su kategoriju uvrštene web-usluge, usluge programiranja, emitiranja radijskog i sl.) i usluge iz područja marketinga, savjetovanja, posredovanja, zastupanja, prijevoda, dizajna, turizma i sl.). 5 je računovodstvenih servisa u Otočcu (URL 11), 1 javni bilježnik.

Obrtne djelatnosti se odnose na obradu i popravak električnih uređaja (npr. popravak računala ili kućanskih uređaja), proizvodnja, obrada, popravak i prodaja proizvoda od metala, drva, plastike, stakla, plastike te tzv. zanatske djelatnosti poput bravarstva, limarstva, tokarstva, stolarstva, staklarstva, klesarstva, urarstva, postolarstva, tiskarstva i fotokopiranja.

6. Rezultati anketnog istraživanja

6.1. Socioekonomska obilježja ispitanika

U istraživanju je sudjelovalo 209 ispitanika koji imaju prebivalište u gradu Otočcu. Uzorak je analiziran prema sljedećim varijablama: spol, dob, bračni status, radni status, razina obrazovanja, stanje obitelji, članstvo u sportskoj udruzi te namjeravaju li se preseliti iz postojećeg prebivališta.

Tablica 4. Socioekonomska obilježja uzorka istraživanja

Karakteristike		N = 209	%
Spol	Ženski	138	65,7
	Muški	71	33,8
Dob	18 - 22 godine	58	27,6
	23 - 27 godine	49	23,3

	28 - 32 godine	61	29,0
	33 - 37 godine	41	19,5
Bračno stanje	U vezi	82	39,0
	U braku	59	28,1
	Rastavljen/a	3	1,4
	Ostalo	65	31,0
Radni status	Nezaposlen/a	15	7,1
	Student	35	16,7
	Zaposlen	141	67,1
Obrazovanje	Osnovna škola	7	3,3
	Srednja škola	98	46,7
	Stručni studij	45	21,4
	Diplomski sveučilišni studij	59	28,1
Obiteljsko stanje	Loše	5	2,4
	Osrednje	58	27,6
	Dobro	112	53,3
	Vrlo dobro	34	16,2
Članstvo u sportskoj udruzi	Da	72	34,3
	Ne	137	65,2
Promjena prebivališta	Da	87	41,8
	Ne	121	58,2

Izvor: izračun autorice.

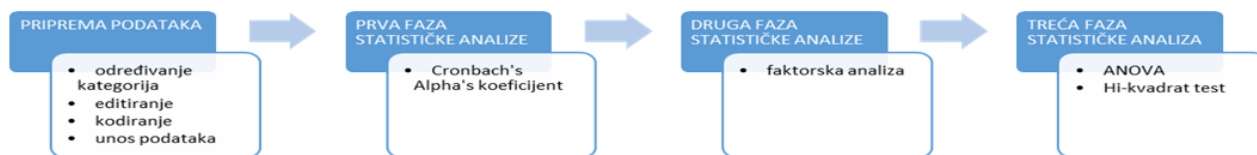
Ispitanici koji su sudjelovali u istraživanju ispunili su i dio upitnika koji je obuhvaćao pitanja o njihovim osobnim obilježjima, te sociološkim i ekonomskim obilježjima. Temeljem prikupljenih podataka mogu se opisati osnovne socio-ekonomska obilježja uzorka istraživanja. Pokazalo se kako uzorak sačinjava 138 (65,8%) ženskih i 71 (33,8%) muških ispitanika. Što se tiče dobi ispitanika, analiza je pokazala da je u istraživanju sudjelovalo najviše ispitanika iz dobne skupine od 28 do 32 godina, njih 49 ili 29%. Najmanje je ispitanika bilo iz najstarije skupine ispitanika, tj. 41 (19,5%) ispitanik je star od 33 do 37 godina. Ispitanici su uspoređeni i prema njihovom bračnom statusu pa se može uočiti kako je najmanje ispitanika rastavljeno (njih troje ili 1,4%), dok ih je najviše u vezi (82 ili 39%) a nešto manje ih je u braku (59 ili 28,1%). Prema stupnju obrazovanja koje su ispitanici stekli,

najviše ih je završilo srednjoškolsko obrazovanje (98 ili 46,7%), dok ih je najmanje steklo samo osnovnoškolsko obrazovanje (7 ili 3,3%). Kada se ispita percepcija ispitanika o njihovom obiteljskom stanju, većina njih ga smatra dobrim (112 ili 53,3%), dok ga najmanje njih ocjenjuje lošim (5 ili 2,4%). Analiza je pokazala da više ispitanika nije odlučilo postati članom sportske udruge u gradu Otočcu (137 ili 65,2%) nego što ih se na to odlučilo (72 ili 34,3%). Konačno, od ukupnog broja ispitanika, njih 87 ili 41,8% namjerava preseliti sa svog mjesta prebivališta, dok ih 121 ili 58,2% nema takve namjere.

6.2. Statističke metode korištene u analizi podataka

U svrhu ispitivanja postavljenih hipoteza podatci su se analizirali pomoću odgovarajućih statističkih metoda (Sl.11). U prvoj fazi analize prikupljenih podataka provedena je analiza pomoću **Cronbach's Alfa** koeficijenta kako bi se ispitala pouzdanost i konvergentna i diskriminatorska valjanost korištene mjerne ljestvice. Cronbach's Alpha je koeficijent koji mjeri unutarnju konzistentnost ili pouzdanost varijabli koje se primjenjuju u nekom istraživanju, a njime se nastoji utvrditi koliko su usko povezane tvrdnje ili pitanja u nekom mjernom instrumentu. Iako se prihvatljivom pouzdanošću smatraju rezultati koeficijenti veći od 0,7, teži se onima iznad 0,8 (Nunnally, 1979). Nakon primjene Cronbach's Alpha koeficijenta i utvrđivanja razine pouzdanosti upitnika pristupilo se provođenju eksplorativne i konfirmativne **faktorske analize** sa svrhom izdvajanja skrivenih ili latentnih faktora koji predstavljaju podskup opaženih varijabli. Ovaj postupak omogućio je smanjenje ukupnog broja pitanja iz mjernog instrumenta na manji broj domena kvalitete života. U sklopu faktorske analize provela se i varimax ortogonalna rotacija s ciljem izdvajanja međusobno neovisnih domena kvalitete života. U sljedećoj fazi analize provedena je i analiza varijance (ANOVA) i hi-kvadrat test kako bi se utvrdilo postojanje razlika između ispitanika po kriterijima spola i dobi. ANOVA je provedena s ciljem identificiranja uzroka varijacije u zavisnoj varijabli koja može proizlaziti iz nezavisnih faktora, tj. kako bi se utvrdilo uzrokuju li nezavisne varijable varijacije u zavisnim varijablama. ANOVA je metoda koja se provodi usporedbom aritmetičkih sredina F distribucijom. Osim navedenih analiza, proveden je i hi-kvadrat test. Hi-kvadrat test je vrsta statističkog testa kojemu je svrha usporediti promatrane i očekivane rezultate kako bi se identificiralo proizlazi li razlika između stvarnih i predviđenih rezultata iz slučajnosti ili postoji poveznica između varijabli. U konačnici, uz već navedene statističke metode, primijenjena je i metoda kvalitativne analize sadržaja. Kvalitativna analiza sadržaja je metoda analize podataka koja je usmjerena na utvrđivanje zastupljenosti

proučavanih kategorija u građi, tj. na registriranje toga javljaju li se relevantne kategorije ili ne, te na učestalost javljanja dotičnih kategorija (Manić, 2020).

Slika 11. Shematski prikaz statističkih metoda korištenih u analizi podataka

Izvor: izrada autorice.

U prvoj fazi analize, kako je već navedeno, provedena je analiza pouzdanosti mjerne ljestvice uz pomoć Cronbach's Alpha koeficijenta. Rezultati ove analize prikazani su u sljedećoj tablici.

Tablica 5. Analiza pouzdanosti za mjerni instrument

Cronbach's Alpha	Broj tvrdnji
,958	70

Izvor: anketno istraživanje, 2022.

Cronbach's Alpha je prihvatljiv (0,958) pa se može zaključiti kako je mjerni instrument pouzdan i valjan za provođenje istraživanja.

6.2.1. Faktorska analiza

Prije provođenja eksplorativne i konfirmativne faktorske analize, ispitane su pretpostavke za njezino provođenje, tj. utvrđeno je jesu li podaci prikupljeni primarnim empirijskim istraživanjem primjereni za provedbu faktorske analize. Kako bi se testirala adekvatnost uzorka, odnosno uklapaju li se podatci dobro u faktore, izračunat je Keiser-Meyer-Olkinov pokazatelj. Osim testiranja adekvatnosti uzorka, nužno je provesti i test sferičnosti, pa je u tu svrhu proveden Bartlettov test sferičnosti.

Tablica 6. Testiranje pogodnosti tvrdnji o zadovoljstvu gradom Otočcem za provođenje faktorske analize Kaiser-Meyer-Olkinovim i Bartlettovim testom

Kaiser-Meyer-Olkin pokazatelj adekvatnosti uzorkovanja		,862
Bartlettov test sferičnosti	Približni hi-kvadrat	4009,825
	Df	666
	Signifikantnost	,000

Izvor: *anketno istraživanje, 2022.*

Kaiser-Meyer-Olkinov pokazatelj adekvatnosti uzorkovanja trebao bi biti veći od 0,5, a iz tablice je vidljivo da iznosi 0,862, što se smatra vrlo dobrim. Bartlettov test sferičnosti je statistički značajan (signifikantnost iznosi 0,000), što upućuje na činjenicu da korelacijska matrica nije jedinična pa se provođenje faktorske analize smatra opravdanim.

Nakon provedenih analiza pouzdanosti te analiza pogodnosti podataka za provođenje faktorske analize, pristupilo se provođenju faktorske analize. Kao metoda izlučivanja faktora primijenjena je metoda glavnih komponenti, a kao metoda rotacije primijenjena je varimax raw. Kao kriterij odabira broja faktora primijenjeno je Kaiser-Guttmanovo pravilo. Navedena faktorska analiza rezultirala je izlučivanjem devet latentnih komponenti kojima je protumačeno 71,6% varijance manifestnih varijabli. Rezultati provedene faktorske analize prikazani su u sljedećoj tablici, u kojoj su prikazana opterećenja čestica (factor loadings) koji su u vrijednostima iznad 0,4. Naime, vrijednosti iznad 0,4 upućuju na uključivanje varijable u odgovarajući faktor.

Tablica 7. Domene izdvojene nakon varimax rotacije

	Domene								
	Prirodni okoliš	Sociokulturalni okoliš	Ekonomski okoliš	Opskrba ključnim resursima	Dostupnost stambenih objekata za mlade	Socijalni odnosi	Povezanos t s drugima	Prometna infrastruktura	Rast sive ekonomije
Dostupnost stambenih objekata za mlade s obzirom na cijenu					,823				

Dostupnost stambenih objekata za mlade s obzirom na veličinu					,860			
Dostupnost stambenih objekata za mlade s obzirom na kvalitetu					,790			
Zadovoljstvo održavanjem prometnica								,431
Zadovoljstvo parkirališnim mjestima								,451
Zadovoljstvo izgrađenošću biciklističkih staza								,747
Zadovoljstvo izgrađenošću nogostupa								,625
Zadovoljstvo kvalitetom telekomunikacija				,615				
Zadovoljstvo opskrbom i kvalitetom vode				,764				
Zadovoljstvo opskrbom el. Energije				,770				
Zadovoljstvo opskrbom plinom				,594				

Zadovoljstvo održavanjem kanalizacije			,490				
Zadovoljstvo učestalošću autobusnih linija						,701	
Zadovoljstvo prometnom povezanošću s drugim gradovima						,643	
Zadovoljstvo estetskim izgledom okoliša u gradu	,755						
Zadovoljstvo količinom javnih zelenih površina	,777						
Zadovoljstvo uređenošću javnih zelenih površina	,800						
Zadovoljstvo kvalitetom zraka	,524						
Zadovoljstvo opremljenošću javnih zelenih površina	,731						
Zadovoljstvo ulaganjem u visoko profitne djelatnosti			,507				
Zadovoljstvo mogućnošću zaposlenja u struci			,737				

Zadovoljstvo ponudom poslova izvan struke		,737							
Zadovoljstvo stupnjem zaposlenosti u ukupnom broju stanovnika		,731							
Zadovoljstvo razvojem malih i srednjih privatnih poduzeća		,721							
Zadovoljstvo mogućnošću kvalitetnog provođenja slobodnog vremena	,527								
Zadovoljstvo mogućnošću zadovoljenja sportskih i rekreacijskih potreba	,683								
Zadovoljstvo mogućnošću zadovoljenja kulturnih potreba	,664								
Zadovoljstvo zabavnim sadržajima (npr. klubovi, koncerti)	,445								
Zadovoljstvo odnosima sa susjedima						,838			
									,746

Zadovoljstvo spremnošću susjeda da pomognu ukoliko je potrebno (npr. promet, pad)						,849		
Zadovoljstvo ljubaznošću zaposlenih u tercijarnim djelatnostima						,443		
Zadovoljstvo ljubaznošću zaposlenih u kvartarnim djelatnostima						,421		
Zadovoljstvo mogućnošću stjecanja novih poznanstava		,437						
Zadovoljstvo mogućnošću upoznavanja romantičnog partnera/partnerice							,464	
Zadovoljstvo radom udruga civilnog društva		,444						
Zadovoljstvo rastom sive ekonomije								

Izvor: *anketno istraživanje, 2022.*

Od svih komponenti niti u jedan od faktora nije se izdvojila tvrdnja o razini zadovoljstva bukom prometa, pa se ova tvrdnja isključila iz daljnje analize. U prvi faktor ubrajaju se tvrdnje vezane uz prirodni okoliš, a obuhvaća tvrdnje vezane uz razinu zadovoljstva ispitanika

estetskim izgledom okoliša, količinom javnih zelenih površina, uređenosti javnih zelenih površina, kvalitetom zraka, te opremljenošću javnih zelenih površina. Budući da obuhvaća varijable vezane uz kvalitetu zelenih površina i zraka u gradu Otočcu, ovaj faktor je nazvan Prirodni okoliš. Drugi izdvojeni faktor obuhvaća tvrdnje vezane uz zadovoljstvo sociokulturnim okolišem, tj. tvrdnje vezane uz razinu zadovoljstva ispitanika mogućnostima kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, mogućnostima zadovoljenja sportskih i rekreacijskih potreba, mogućnostima zadovoljenja kulturnih potreba, zabavnim sadržajima, mogućnostima stjecanja novih poznanstava. Budući da obuhvaća varijable vezane uz sociološke i kulturne aspekte života u gradu Otočcu, ovaj faktor je nazvan Sociokulturni okoliš. Treći faktor uključuje zadovoljstvo ekonomskim obilježjima grada koje obuhvaćaju stupanj zadovoljstva ispitanika stupnjem ulaganja u visoko profitne djelatnosti od strane Grada Otočca, mogućnostima zaposlenja u struci, ponudom poslova izvan struke, stupnjem zaposlenosti u ukupnom broju stanovnika, stupnjem razvoja malih i srednjih privatnih poduzeća. Opisani faktor nazvan je Ekonomski okoliš. Četvrti faktor obuhvaća neke od varijabli kojima se ispituje stupanj zadovoljstva ispitanika kvalitetom infrastrukture u gradu Otočcu, i to kvalitetom telekomunikacija, opskrbom i kvalitetom vode, opskrbom električnom energijom, opskrbe plinom, kvalitetom održavanja kanalizacije. Budući da obuhvaća zadovoljstvo ispitanika opskrbom ključnim resursima, iz ovoga se razloga opisani faktor naziva Opskrba ključnim resursima. Faktor pet odnosi se na zadovoljstvo rješavanjem stambenog pitanja, i to dostupnošću stambenog prostora s obzirom na cijenu, veličinu, i kvalitetu, pa bi se opisani faktor mogao nazvati Dostupnost stambenih objekata za mlade. Šesti faktor obuhvaća tvrdnje vezane uz socijalne odnose, a iskazuje razinu zadovoljstva ispitanika odnosima sa susjedima, spremnošću susjeda da pomognu ukoliko je potrebno, ljubaznošću zaposlenih u tercijarnim djelatnostima, ljubaznošću zaposlenih u kvartarnim djelatnostima. Budući da navedeni faktor sadrži varijable vezane uz zadovoljstvo ispitanika njihovim socijalnim odnosima sa susjedima u gradu Otočcu, ovaj faktor nazvan je Socijalni odnosi. Faktor sedam obuhvaća tvrdnje vezane uz prometnu povezanost i upoznavanje drugih pa bi se mogao nazvati Povezanost s drugima. Navedeni faktor obuhvaća varijable kojima se ispituje zadovoljstvo ispitanika učestalošću autobusnih linija, prometnom povezanošću s drugim gradovima, te mogućnošću upoznavanja romantičnog partnera/partnerice. Sljedeći faktor obuhvaća tvrdnje vezane uz razinu zadovoljstva prometnom infrastrukturom, tj. razinom zadovoljstva održavanjem prometnica, parkirališnim mjestima, izgrađenošću biciklističkih staza, te izgrađenošću nogostupa. Budući da se ovih faktorom opisuje zadovoljstvo ispitanika

prometnom infrastrukturom u gradu Otočcu, ovaj faktor nazvan je Prometna infrastruktura. Posljednji faktor sadrži samo jednu tvrdnju vezanu uz ocjenu rasta sive ekonomije u gradu Otočcu pa je ovaj faktor nazvan Rast sive ekonomije.

6.2.2. ANOVA

Kako bi se izdvojeni faktori pobliže opisali, pristupilo se ANOVA analizi i hi-kvadrat testu. Ovim metodama nastojalo se utvrditi postoje li razlike između izdvojenih faktora koje proizlaze iz dobi i spola, tj. nastojalo se zaključiti postoje li poveznice između spola i dobi ispitanika i njihove razine zadovoljstva različitim domenama kvalitete života u gradu Otočcu. Rezultati ANOVA analize, kojom se analiziralo varijacije u domenama kvalitete života koje uzrokuju razlike u dobnim skupinama ispitanika, prikazani su nastavku.

Tablica 8. Usporedba zadovoljstva stanovnika izdvojenim domenama po dobnim skupinama

Domena		N	Aritmetička sredina	Std. Devijacija	Std. greška	Minimum	Maksimum
Sociokulturni okoliš	18 – 22	58	15,9483	4,08859	,53686	6,00	24,00
	23 – 27	49	15,6327	4,49395	,64199	7,00	25,00
	28 – 32	61	14,6885	4,74883	,60803	6,00	25,00
	33 – 37	41	14,3902	4,23602	,66156	6,00	22,00
	Ukupno	209	15,2010	4,42760	,30626	6,00	25,00
Ekonomski okoliš	18 – 22	58	13,4310	3,49492	,45891	5,00	21,00
	23 – 27	49	11,1633	2,99546	,42792	5,00	17,00
	28 – 32	61	10,3279	3,36017	,43023	5,00	20,00

	33 – 37	41	9,8537	3,35083	,52331	5,00	17,00
	Ukupno	209	11,2919	3,57690	,24742	5,00	21,00
Opskrba ključnim resursima	18 – 22	58	17,879 3	4,61530	,60602	5,00	25,00
	23 – 27	49	17,3878	3,54034	,50576	5,00	24,00
	28 – 32	61	16,8033	4,54540	,58198	5,00	25,00
	33 – 37	41	15,5854	3,82084	,59671	5,00	24,00
	Ukupno	209	17,0000	4,26073	,29472	5,00	25,00
Dostupnost stambenog prostora za mlade	18 – 22	58	8,8966	2,07483	,27244	3,00	12,00
	23 – 27	49	8,3469	2,63432	,37633	3,00	15,00
	28 – 32	61	7,9836	2,66766	,34156	3,00	15,00
	33 – 37	41	7,9268	2,76939	,43251	3,00	14,00
	Ukupno	209	8,3110	2,54270	,17588	3,00	15,00
Socijalni odnosi	18 – 22	58	14,7586	3,02800	,39760	8,00	20,00
	23 – 27	49	14,9184	3,06755	,43822	10,00	20,00
	28 – 32	61	14,1148	3,07733	,39401	5,00	20,00
	33 – 37	41	14,5610	3,63352	,56746	4,00	20,00
	Ukupno	209	14,5694	3,17081	,21933	4,00	20,00
Povezanost s drugima	18 – 22	58	7,5000	3,03922	,39907	3,00	15,00

	23 – 27	49	7,4490	2,54183	,36312	3,00	15,00
	28 – 32	61	6,7213	2,70266	,34604	3,00	15,00
	33 – 37	41	5,9512	2,03656	,31806	3,00	10,00
	Ukupno	209	6,9569	2,69848	,18666	3,00	15,00
Prometna infrastruktura	18 – 22	58	12,2069	3,04791	,40021	4,00	19,00
	23 – 27	49	11,2449	2,72741	,38963	4,00	16,00
	28 – 32	61	11,4918	3,08557	,39507	4,00	20,00
	33 – 37	41	10,9756	3,14235	,49075	4,00	16,00
	Ukupno	209	11,5311	3,01921	,20884	4,00	20,00
Prirodni okoliš	18 – 22	58	20,2069	3,50317	,45999	13,00	25,00
	23 – 27	49	20,5306	3,32354	,47479	9,00	25,00
	28 – 32	61	19,0328	4,16320	,53304	5,00	25,00
	33 – 37	41	18,3902	3,74084	,58422	9,00	25,00
	Ukupno	209	19,5837	3,78051	,26150	5,00	25,00
Rast sive ekonomije	18 – 22	58	2,6034	,97224	,12766	1,00	5,00
	23 – 27	49	2,7755	1,15948	,16564	1,00	5,00
	28 – 32	61	2,7049	1,20200	,15390	1,00	5,00
	33 – 37	41	2,5610	1,28547	,20076	1,00	5,00

Ukupno	209	2,6651	1,14471	,07918	1,00	5,00

Izvor: *anketno istraživanje, 2022.*

Ispitanici najmlađe dobne skupine (18 do 22 godine) iskazuju najviši stupanj zadovoljstva sociokulturnim okolišem, opskrbom ključnim resursima, kao i dostupnošću stambenog prostora za mlade i prometnom infrastrukturom. Objašnjenje se može naći u obiteljskim odnosima, to su najčešće ispitanici koji još uvijek živi s roditeljima te se može reći da ih navedena problematika ne zanima kao ispitanike drugih dobnih skupina.

S druge strane, pripadnici najstarije dobne skupine (od 33 do 37 godina) iskazuju najniže razine zadovoljstva ekonomskim okolišem, rastom sive ekonomije, povezanošću s drugima te opskrbom ključnim resursima. Dobne skupine od 23 do 27 godina u usporedbi s ostalim dobnim skupinama iskazuju najviše razine zadovoljstva socijalnim odnosima, dok pripadnici dobne skupine od 28 do 32 godine iskazuju najviše razine zadovoljstva rastom sive ekonomije. Može se reći kako su dobiveni rezultati očekivani s obzirom na važnost pojedinih domena određenim dobnim skupinama. Ovakav rezultat vezan za zadovoljstvo „rastom sive ekonomije“ je poprilično iznenađujući te autorica smatra kako je moguće da ispitanici nisu dovoljno dobro razumjeli pojam siva ekonomija ili su bili neiskreni pri odgovaranju. Nadalje, vidljivo je da najmlađa dobna skupina (18 do 22 godine) pridaje najviše pozornosti sociokulturnim okolišem, dok ne pridaje značaj ekonomskim okolišem u toj mjeri kojem pridaju pripadnici najstarije dobne skupine (od 33 do 37 godina). Ispitanici u dobi od 18 do 22 godine su u velikoj mjeri još uvijek u sustavu obrazovanja te nisu nezadovoljni ekonomskim okolišem jer ih se ne dotiče kao primjerice ispitanike u dobi od 33 do 37 godina.

Kako bi se ispitala relevantnost ovih odnosa, tj. jesu li razlike između ispitanih dobnih skupina statistički značajne, provedena je ANOVA analiza.

Tablica 9. ANOVA za domene kvalitete života za različite dobne skupine

		Suma kvadrata	Df	Kvadrat aritmetičke sredine	F	Sig.
Sociokulturni okoliš	Između grupa	84,489	3	28,163	1,446	,231
	Unutar grupa	3993,071	205	19,478		
	Ukupno	4077,560	208			
Ekonomski okoliš	Između grupa	407,714	3	135,905	12,363	,000
	Unutar grupa	2253,483	205	10,993		
	Ukupno	2661,196	208			
Opskrba ključnim resursima	Između grupa	136,622	3	45,541	2,565	,056
	Unutar grupa	3639,378	205	17,753		
	Ukupno	3776,000	208			
Dostupnost stambenog prostora za mlade	Između grupa	32,539	3	10,846	1,694	,169
	Unutar grupa	1312,245	205	6,401		
	Ukupno	1344,785	208			
Socijalni odnosi	Između grupa	20,656	3	6,885	,682	,564
	Unutar grupa	2070,588	205	10,100		
	Ukupno	2091,244	208			

Povezanost s drugima	Između grupa	73,825	3	24,608	3,501	,016
	Unutar grupa	1440,787	205	7,028		
	Ukupno	1514,612	208			
Prometna infrastruktura	Između grupa	43,248	3	14,416	1,595	,192
	Unutar grupa	1852,800	205	9,038		
	Ukupno	1896,048	208			
Prirodni okoliš	Između grupa	143,373	3	47,791	3,463	,017
	Unutar grupa	2829,412	205	13,802		
	Ukupno	2972,785	208			
Rast sive ekonomije	Između grupa	1,359	3	,453	,342	,795
	Unutar grupa	271,196	205	1,323		
	Ukupno	272,555	208			

Izvor: anketno istraživanje, 2022.

Unatoč postojanju razlika u srednjim vrijednostima domena kvalitete života između promatranih skupina ispitanika, ANOVA upućuje na postojanje statistički značajnih razlika između dobnih skupina u razini njihovog zadovoljstva tek u tri domene, i to: ekonomskim okolišem, povezanošću s drugima te prirodnim okolišem. Ispitanici iz dobnе skupine 18-22 godine su najzadovoljniji ekonomskim okolišem, a oni iz dobnе skupine 33-37 najmanje zadovoljni i ta razlika je značajna, dok razine zadovoljstva npr, sociokulturnim okolišem nisu statistički značajne. Može se izvesti zaključak da najmlađi ne izražavaju nezadovoljstvo jer još nisu ušli na tržište rada ili im ekonomski uvjeti još ne utječu na kvalitetu

života vjerojatno jer ih roditelji još uvelike uzdržavaju dok stariji imaju manje mogućnosti promijeniti svoje zaposlenje itd. Vidljivo je da iz određenog razloga razina zadovoljstva ekonomskim okolišem u Otočcu osjetno ili statistički značajno opada s godinama starosti. Kako bi se razina zadovoljstva starijih dobnih skupina povećala mogle bi se uvesti dodatne edukacije za starije koje bi omogućile više prilika za zaposlenje, ili poticati samozaposlenje u gradu Otočcu. Što se tiče povezanosti s drugima najzadovoljniji su najmlađi, a zadovoljstvo opada s godinama. Mogući razlozi mogli bi biti veća zatvorenost starijih, nepoznavanje tehnologija koje bi im omogućile druženja u virtualnom svijetu itd. Situacija je ista kod prirodnog okoliša - čini se da s godinama opada zadovoljstvo kvalitetom i ove domene kvalitete života. Stariji stanovnici više pažnje pridaju ovome segmentu života, žele veći red i urednost i primjećuju pogreške u uređenju okoliša nego mlađi kojima ovo nije toliko važno. Može se zaključiti da je logično da su se ove domene izdvojile jer s godinama nam se teže povezati s novim ljudima koji nisu iz našeg neposrednog kruga i upoznavati nekog novog nego kad smo mlađi; teže nam je naći novi posao u malo sredini ili riskirati jer o nama ovisi obitelj nego kad smo mlađi te preuzimajući odgovornost za održavanje vlastitog prostora uočavamo pogreške u održavanju i gradskih površina čime se mlađi ne opterećuju.

Kako bi se utvrdilo postoje li razlike između spola ispitanika i njihove razine zadovoljstva različitim domenama kvalitete života, pristupilo se provođenju hi-kvadrat testa čiji rezultati su prikazani u nastavku.

Tablica 10. Usporedba zadovoljstva ispitanika domenama kvalitete života po spolu

Domena	Spol	N	Aritmetičk a sredina	Std. Devijacija	Minimum	Maksimum
Sociokulturni okoliš	Ženski	138	15,7971	4,21703	6	25
	Muški	71	14,0423	4,62427	6	25
Prirodni okoliš	Ženski	138	19,8551	3,56903	9	25
	Muški	71	19,0563	4,13655	5	25
Ekonomski okoliš	Ženski	138	11,5217	3,30719	5	20
	Muški	71	10,8451	4,03785	5	21
Opskrba ključnim resursima	Ženski	138	17,5072	4,34841	5	25
	Muški	71	16,0141	3,92971	5	23
Dostupnost stambenog prostora za mlade	Ženski	138	8,2681	2,63480	3	15
	Muški	71	8,3944	2,36932	3	12

Socijalni odnosi	Ženski	138	14,9493	2,94059	5	20
	Muški	71	13,8310	3,48050	4	20
Povezanost s drugima	Ženski	138	6,9565	2,77599	3	15
	Muški	71	6,9577	2,56034	3	13
Prometna infrastruktura	Ženski	138	11,5362	3,06418	4	20
	Muški	71	11,5211	2,95132	4	19
Rast sive ekonomije	Ženski	138	2,6522	1,05091	1	5
	Muški	71	2,6901	1,31575	1	5

Izvor: anketno istraživanje, 2022.

Tablica 11. Deskriptivna statistika po spolu

Karakteristike		N = 209	%
Spol	Ženski	138	65,7

	Muški	71	33,8

Izvor: *anketno istraživanje, 2022.*

Tablica 12. Hi-kvadrat test spola za domene kvalitete života

Domena	Pearson hi-kvadrat	Df	Sig.
Sociokulturni okoliš	35,585	19	,012
Prirodni okoliš	19,615	17	,294
Ekonomski okoliš	15,641	15	,406
Opskrba ključnim resursima	32,889	19	,025
Dostupnost stambenog prostora za mlade	6,458	11	,841
Socijalni odnosi	25,660	16	,059
Povezanost s drugima	7,858	11	,726
Prometna infrastruktura	18,557	16	,292
Rast sive ekonomije	6,976	4	,137

Izvor: *anketno istraživanje, 2022.*

U prethodnoj tablici prikazani su Pearsonov hi-kvadrat, stupnjevi slobode i značajnost domena kvalitete života pri usporedbi ispitanika po spolu. Prema rezultatima hi-kvadrat testa, može se zaključiti kako jedino u slučaju sociokulturnog okoliša postoji statistički značajna razlika

između pripadnika različitih spolova. Ostale varijacije u razini zadovoljstva domenama kvalitete života ispitanika ne proizlaze iz razlika u spolu ispitanika.

6.3. Prosudba istraživačkih hipoteza

H1 Ispitano stanovništvo najmanje je zadovoljno domenom ekonomskog okoliša u odnosu na ostale promatrane domene

S ciljem utvrđivanja koje od istraživanih domena ispitanici ocjenjuju najpovoljnijim, tj. za koje iskazuju najviše razine zadovoljstva, provele su se različite metode deskriptivne statistike. One su rezultirale prosječnim ocjenama koje ispitanici daju pojedinim domenama kvalitete života u gradu Otočcu.

Tablica 13. Deskriptivna statistika o zadovoljstvu kvalitetom života ispitanika

Domene	Varijable	N	Aritmetička sredina	Medijan	Std. devijacija	Minimum	Maksimum
Zadovoljstvo dostupnošću stambenih objekata za mlade	Dostupnost stambenih objekata za mlade s obzirom na cijenu	209	2,83	3	0.943	1	5
	Dostupnost stambenih objekata za mlade s obzirom na veličinu	209	2,80	3	0,907	1	5
	Dostupnost	209	2,6746	3	1,00927	1	5

	stambenih objekata za mlade s obzirom na kvalitetu						
Zadovoljstvo prometnom infrastrukturom	Zadovoljstvo održavanjem prometnica	209	2,7943	3	1,00037	1	5
	Zadovoljstvo parkirališnim mjestima	209	3,2344	3	1,06408	1	5
	Zadovoljstvo izgrađenošću biciklističkih staza	209	2,3158	2	1,199277	1	5
	Zadovoljstvo izgrađenošću nogostupa	209	3,1866	3	1,06003	1	5
Zadovoljstvo opskrbom ključnim resursima	Zadovoljstvo kvalitetom telekomunikacija	209	3,3541	4	1,06020	1	5
	Zadovoljstvo opskrbom i kvalitetom vode	209	3,8995	4	1,11133	1	5
	Zadovoljstvo opskrbom el. energije	209	3,9952	4	1,04926	1	5
	Zadovoljstvo opskrbom plinom	209	2,9043	3	1,40413	1	5
	Zadovoljstvo održavanjem kanalizacije	209	2,8469	3	1,16252	1	5
Zadovoljstvo	Zadovoljstvo	209	1,5742	1	0,95349	1	5

povezanošću s drugima	učestalošću autobusnih linija						
	Zadovoljstvo prometnom povezanošću s drugim gradovima	209	2,5550	2	1,44051	1	5
	Zadovoljstvo mogućnošću upoznavanja romantičnog partnera/partnerice	209	2,8278	3	1,24769	1	5
Zadovoljstvo prirodnim okolišem	Zadovoljstvo estetskim izgledom okoliša u gradu	209	3,7560	4	0,93169	1	5
	Zadovoljstvo količinom javnih zelenih površina	209	3,9809	4	0,98039	1	5
	Zadovoljstvo uređenošću javnih zelenih površina	209	3,8995	4	0,96797	1	5
	Zadovoljstvo kvalitetom zraka	209	4,4258	5	0,79994	1	5
	Zadovoljstvo opremljenošću javnih zelenih površina	209	3,5359	3	1,02371	1	5
Zadovoljstvo ekonomskim okolišem	Zadovoljstvo ulaganjem u visoko profitne djelatnosti	209	2,2440	2	0,90020	1	4

	Zadovoljstvo mogućnošću zaposlenja u struci	209	1,8804	2	0,98549	1	5
	Zadovoljstvo ponudom poslova izvan struke	209	2,3301	2	0,99087	1	5
	Zadovoljstvo stupnjem zaposlenosti u ukupnom broju stanovnika	209	2,3732	2	0,92739	1	5
	Zadovoljstvo razvojem malih i srednjih privatnih poduzeća	209	2,4641	3	0,99995	1	5
Zadovoljstvo rastom sive ekonomije	Zadovoljstvo rastom sive ekonomije	209	2,6651	3	1,14471	1	5
Zadovoljstvo sociokulturnim okolišem	Zadovoljstvo mogućnošću kvalitetnog provođenja slobodnog vremena	209	3,1244	3	1,10672	1	5
	Zadovoljstvo mogućnošću zadovoljenja sportskih i rekreacijskih potreba	209	3,2488	3	1,10737	1	5
	Zadovoljstvo	209	3,0766	3	1,07591	1	5

	mogućnošću zadovoljenja kulturnih potreba Zadovoljstvo zabavnim sadržajima (npr. klubovi, koncerti)						
		209	2,6077	3	1,14318	1	5
	Zadovoljstvo mogućnošću stjecanja novih poznanstava	209	3,1435	3	1,17607	1	5
	Zadovoljstvo radom udruga civilnog društva	209	3,0526	3	1,06161	1	5
Zadovoljstvo socijalnim odnosima	Zadovoljstvo odnosima sa susjedima	209	3,8804	4	0,95073	1	5
	Zadovoljstvo spremnosću susjeda da pomognu	209	3,7895	4	1,09794	1	5
	Zadovoljstvo ljubaznosću zaposlenih u tercijarnim djelatnostima	209	3,4498	3	0,90862	1	5
	Zadovoljstvo ljubaznosću zaposlenih u kvartarnim djelatnostima	209	3,4498	3	0,89797	1	5

Izvor: *anketno istraživanje, 2022.*

Na temelju rezultata provedene deskriptivne analize prosječna vrijednost zadovoljstva ispitanika dostupnošću stambenih objekata za mlade iznosi 2,76. Ovaj rezultat posljedica je niskih razina zadovoljstva za varijable dostupnosti stambenih objekata za mlade s obzirom na kvalitetu (2,67, \pm 1,009), s obzirom na veličinu (2,80, \pm 0,91) te s obzirom na cijenu (2,83, \pm 0,94). Stambeno okružje je ključno u životu svakog pojedinca. Prema Čiček (2013) u takvom okružju obitelj i njezini članovi žive najmanje pola životnog vijeka, ondje se reproduciraju, rastu, odgajaju, uživaju, a na kraju i umiru. Navedeni rezultati su ukazali na umjereno nezadovoljstvo ispitanika dostupnošću stambenih objekata za mlade u gradu Otočcu.

Sljedeći analizirana domena jest prometna infrastruktura. Kako je vidljivo iz tablice, ispitanici iskazuju više razine zadovoljstva prometnom infrastrukturom nego dostupnošću stambenih objekata za mlade. Prosječna vrijednost zadovoljstva ispitanika prometnom infrastrukturom je 2,88, što upućuje na činjenicu da ispitanici iskazuju umjereno nezadovoljstvo prometnom infrastrukturom u gradu Otočcu. Ovakav rezultat proizlazi iz niskih prosječnih razina zadovoljstva prometnom infrastrukturom, pri čemu je prosječna razina zadovoljstva izgrađenošću biciklističkih staza na razini od 2,32 (\pm 1,199), nešto je više prosječno zadovoljstvo održavanjem prometnica, koje je na razini od 2,79 (\pm 1,00), dok je prosječno zadovoljstvo parkirališnim mjestima (3,23, \pm 1,06) i izgrađenošću nogostupa (3,19, \pm 1,06) na najvišoj razini među varijablama obuhvaćenim ovim faktorom.

Nadalje, na temelju provedene ankete prosječna razina zadovoljstva ispitanika opskrbom ključnim resursima iznosi 3,4. Ovaj rezultat posljedica je prosječnim zadovoljstvom ispitanika određenim uslugama vezanim uz osiguravanje ključnim infrastrukturnim resursima od strane Grada Otočca. Naime, od varijabli uključenih u ovu domenu, ispitanici su najmanje zadovoljni održavanjem kanalizacije (2,85, \pm 1,16), opskrbom plinom (2,90, \pm 1,40), dok su umjereno zadovoljni kvalitetom telekomunikacija (3,35, \pm 1,06), opskrbom i kvalitetom vode (3,89, \pm 1,11) te najviše zadovoljni opskrbom električnom energijom (3,99, \pm 1,05). Ispitanici su iskazali nisko zadovoljstvo održavanjem kanalizacije

iako postoji uređaj za pročišćavanje otpadnih voda i kanalizacijska mreža, a iznenađuje i umjereno zadovoljstvo kvalitetom vode s obzirom na to da je rijeka Gacka poznata po svojoj čistoći.

Vezano uz domenu zadovoljstva povezanošću s drugima, prosječna ocjena razine zadovoljstva povezanošću s drugima je poprilično niska, tj. ispitanici prosječno su umjereno nezadovoljni razinom povezanosti s drugima u gradu Otočcu (2,32). Zadovoljstvo povezanošću također pridonosi kvaliteti života, a niska prosječna razina zadovoljstva proizlazi ponajviše iz vrlo niske razine zadovoljstva učestalošću autobusnih linija (1,57, \pm 0,95), kao i prometnom povezanošću s drugim gradovima (2,56, \pm 1,44). Zbog smanjenog broja autobusnih linija su građani javno iskazivali nezadovoljstvo, no lokalne vlasti nisu reagirale. Uzrok valja tražiti i u smanjenju stanovnika u gradu, a time i smanjenju putnika. Nešto je bolja ocijenjena varijabla mogućnošću upoznavanja romantičnog partnera/partnerice (2,83, \pm 1,25).

Zadovoljstvo prirodnim okolišem sljedeća je analizirana domena kvalitete života. Pokazalo se kako je prosječna razina zadovoljstva prirodnim okolišem ispitanika. Ovaj prosjek posljedica je prosječne razine zadovoljstva estetskim izgledom okoliša u gradu koji je na razini od 3,76 (\pm 0,93), zadovoljstva količinom javnih zelenih površina koje je na razini od 3,98 (\pm 0,98), zadovoljstva uređenošću javnih zelenih površina koje je na razini od 3,90 (\pm 0,97), zadovoljstva kvalitetom zraka koje je ocijenjeno vrlo visokom ocjenom od 4,43 (\pm 0,80) te zadovoljstva opremljenošću javnih zelenih površina koje je na razini od 3,53 (\pm 1,02).

Kada se govori o domeni ekonomskog okoliša zadovoljstvo ispitanika mogućnošću zaposlenja u struci je najniže (1,88, \pm 0,99), a od promatranih varijabli ispitanici su iskazali najvišu razinu zadovoljstva stupnjem zaposlenosti u ukupnom broju stanovnika (2,37, \pm 0,93). Ispitanici također iskazuju niske razine zadovoljstva ponudom poslova izvan struke (2,33, \pm 0,99), ulaganjem u visoko profitne djelatnosti (2,24, \pm 0,90) te razvojem malih i srednjih privatnih poduzeća (2,46, \pm 0,99). Prosječna razina zadovoljstva ispitanika ovom domenom iznosi 2,25, pa se može zaključiti kako ispitanici iskazuju najnižu razinu zadovoljstva ovom domenom od svih analiziranih domena. Takav rezultat upućuje na podatak da pri porastu prihoda kućanstva raste i životno zadovoljstvo građana (Kaliterna Lipovčan, Brajša- Žganec, 2017 prema Diener, Tay i Oishi, 2013). Nadalje, vidljivo je kako ispitanici iskazuju umjereno nezadovoljstvo rastom sive ekonomije, na razini 2,6651 (\pm 1,14).

Vezano uz domenu zadovoljstva sociokulturnim okolišem, ispitanici su najmanje zadovoljni zabavnim sadržajima ($2,61, \pm 1,14$), dok su najzadovoljniji mogućnošću zadovoljenja sportskih i rekreacijskih potreba ($3,25, \pm 1,11$). Ispitanici iskazuju i umjereno zadovoljstvo mogućnošću kvalitetnog provođenja slobodnog vremena ($3,12, \pm 1,11$), stjecanja novih poznanstava ($3,14, \pm 1,18$), radom udruga civilnog društva ($3,05, \pm 1,06$), kao i zadovoljenja kulturnih potreba ($3,08, \pm 1,08$). Budući da je prosječna razina zadovoljstva ispitanika varijablama iz ove domene $3,04$, može se zaključiti kako su ispitanici umjereno zadovoljni sociokulturnim okolišem u gradu Otočcu.

Što se tiče domene socijalnih odnosa, ispitanici su izrazili prosječnu razinu zadovoljstva varijablama obuhvaćenim ovom domenom u iznosu od $3,64$. Dakle, ispitanici su prosječno zadovoljni socijalnim odnosima u gradu Otočcu. Od prethodno analiziranih varijabli, ispitanici su najmanje iskazali najmanju razinu zadovoljstva ljubaznošću zaposlenih u tercijarnim i kvartarnim djelatnostima ($3,45, \pm 0,90$), dok su donekle zadovoljniji spremnošću susjeda da pomognu ($3,79, \pm 1,09$), te iskazuju najvišu razinu zadovoljstva odnosima sa susjedima ($3,88, \pm 0,95$). Rezultati su u skladu s prijašnjim istraživanjima provedenim u Hrvatskoj gdje se pokazalo da su „hrvatski građani najviše zadovoljni svojim odnosima s obitelji i prijateljima te prihvaćenošću od okoline u kojoj žive“ (Kaliterna Lipovčan, Brajša- Žganec, 2017).

Temeljem prethodno prikazanih rezultata analize domena kvalitete života u gradu Otočcu, mogu se izvući odgovarajući zaključci kojima se može potvrditi hipoteza H1. Naime, od svih promatranih domena, pokazalo se kako ispitanici iskazuju najnižu razinu zadovoljstva domenom ekonomskog okoliša ($2,25$) stoga se može zaključiti kako je ispitano stanovništvo najmanje zadovoljno domenom ekonomije u odnosu s ostalim promatranim domenama. Najviše ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju su u dobnoj skupini za koju se pretpostavlja da je završila školovanje te je u potrazi za poslom. Može se reći da su mladi u dobi od 22 do 28 godina okosnica društva, u fertilnoj dobi te im je ekonomska domena poprilično važna. Helena Jurlina (2020) iznosi istraživanje kvalitete života mladih u Vukovarsko- srijemskoj županiji koje su proveli Bendra, Miletić i Žanić (2019) te došli do zaključka kako najviše mladih odlazi iz županije zbog nemogućnosti zaposlenja. Nezadovoljstvo mogućnošću zaposlenja očita je i u rezultatima mladih u gradu Bjelovaru, iznosi Jurlina.

Ispitanici su znatno zadovoljniji prirodnim okolišem grada Otočca. S obzirom na to da je domena prirodnog okoliša važna odrednica kvalitete života, prosječna razina zadovoljstva prirodnim okolišem je visokih $3,91$. Ovakav prosječan rezultat posljedica je visoke razine

zadovoljstva kvalitetom zraka (4,43), količinom javnih zelenih površina (3,98), uređenošću javnih zelenih površina (3,89), no i ponešto nižom, no još uvijek poprilično visokom razinom zadovoljstva količinom javnih zelenih površina (3,98) kao i estetskim izgledom okoliša u gradu (3,76).

H2 Funkcionalna opremljenost ne zadovoljava potrebe stanovnika

Autorica Svirčić Gotovac u svojem istraživanju opremljenosti naselja koristi indeks primarnih susjedskih objekata koji obuhvaća trgovine, bolnice, pošte, ljekarne, dječje vrtiće, škole i crkve te sekundarni indeks u koji ulaze specijalizirane trgovine i tržnice, zubarske klinike, veterinarske postaje, centri kulture i knjižnice. Niski sekundarni indeks govori o nedostatku sadržaja i usluga općenito (Jurčina, 2020 prema Svirčić Gotovac, 2015).

Tablica 14. Deskriptivna statistika za zadovoljstvo funkcionalnom opremljenošću grada Otočca

Varijable	N	Aritmetička sredina	Medijan	Std. devijacija	Minimum	Maksimum
Jaslice	209	2,9713	3	1,21257	1	5
Vrtići	209	3,21	3	1,245	1	5
Osnovne škole	209	3,7177	4	1,09269	1	5
Srednje škole	209	3,2105	3	1,11100	1	5
Visokoškolske ustanove	209	2,2249	2	1,16113	1	5
Privatne odgojne ustanove	209	1,9187	1	1,14274	1	5
Privatne obrazovne ustanove	209	1,8230	1	1,14028	1	5
Ordinacije	209	3,1148	3	1,16694	1	5

obiteljske medicine						
Stomatološke ordinacije	209	3,4833	4	1,15649	1	5
Pedijatrijske ordinacije	209	2,8947	3	1,34394	1	5
Ginekološke ordinacije	209	2,6029	3	1,28982	1	5
Dom zdravlja	209	2,7895	3	1,15346	1	5
Ostale specijalizirane ordinacije	209	2,4067	2	1,14024	1	5
Trgovine mješovitom robom	209	3,5933	4	1,08404	1	5
Specijalizirane trgovine	209	2,7560	3	1,22191	1	5
Trgovački centri	209	2,0526	2	1,30903	1	5
Tržnica	209	3,2440	3	1,09315	1	5
Ribarnica	209	2,0478	2	1,21592	1	5
Mesnica	209	3,4641	4	1,06514	1	5
Pekara	209	3,8947	4	1,05540	1	5
Kiosk	209	4,0239	4	0,97783	1	5
Benzinske postaje	209	3,8134	4	1,10880	1	5
Banke	209	3,7703	4	1,12868	1	5
Bankomati	209	3,8373	4	1,13610	1	5
Mjenjačnice	209	2,3445	2	1,28825	1	5
Osiguravajuće kuće	209	3,2153	3	1,23901	1	5
Kafići	209	4,3062	5	0,86714	1	5
Restorani	209	3,5263	4	1,20117	1	5

Hoteli	209	3,5837	4	1,14519	1	5
Realiziranje razvojnih planova	209	2,6459	3	1,09588	1	5
Upravljanje gradom	209	3,1053	3	1,20831	1	5
Objekti za osobne usluge	209	2,8469	3	1,05407	1	5
Objekti za obrtne djelatnosti	209	2,6220	3	1,06324	1	5
Zadovoljstvo gradom	209	3,3349	3	0,96216	1	5
Riješeni lokalni problemi	209	2,5215	3	1,09227	1	5
Objekti za intelektualne usluge	209	2,4833	3	1,06324	1	5

Izvor: *anketno istraživanje, 2022.*

Ispitanici iskazuju relativno najniže razine zadovoljstva privatnim obrazovnim i odgojnim ustanovama (1,92 i 1,82) u odnosu prema ostalim varijablama odgojno-obrazovnih ustanova. Uz umjerene razine zadovoljstva ostalim odgojno-obrazovnim ustanovama (visokoškolske ustanove 2,22, jaslice 2,97, srednje škole i vrtići 3,21), iskazali su najviše razine zadovoljstva osnovnim školama u gradu Otočcu (3,72). Što se tiče zadovoljstva zdravstvenim ustanovama, ispitanici su iskazali uglavnom umjerene razine zadovoljstva različitim ustanovama koje pružaju liječničku i zdravstvenu skrb. Od promatranih ustanova, ispitanici su iskazali najmanju razinu zadovoljstva ostalim specijaliziranim ordinacijama (2,41), nešto višu ginekološkim ordinacijama (2,60), nakon toga domom zdravlja (2,79), pedijatrijskim ordinacijama (2,89), dok su najzadovoljniji uslugama ordinacije obiteljske medicine (3,11) te stomatološkim ordinacijama (3,48). Veće zadovoljstvo uslugama ordinacijama obiteljske medicine i stomatološkim ordinacijama proizlazi iz razloga što su najviše zastupljene u gradu Otočcu.

Nadalje, od usluga koje nude prodavaonice u gradu, pokazalo se kako ispitanici iskazuju najvišu razinu zadovoljstva uslugama kioska (4,02), pekare (3,89), zatim trgovina mješovitom robom (3,59), mesnicom (3,46), tržnicom (3,24), dok su nešto manje zadovoljni uslugama specijaliziranih trgovina (2,76), trgovačkih centara (2,05) i ribarnice (2,05). Osim toga, pokazalo se kako su ispitanici iskazali visoku razinu zadovoljstva uslugama kafića (4,31), dok su nešto manje zadovoljni uslugama bankomata (3,84), benzinskih postaja (3,81), banaka (3,77), hotela (3,58), restorana (3,53), osiguravajućih kuća (3,22), dok su najmanje razine zadovoljstva iskazali vezano uz usluge koje pružaju mjenjačnice (2,34). Posljednje je očekivano s obzirom da u gradu Otočcu ne postoji mjenjačnica.

Analizira li se zadovoljstvo različitim gradskim uslugama, može se uočiti kako su ispitanici iskazali najniže razine zadovoljstva objektima za intelektualne usluge (2,48), dok su nešto više zadovoljni rješavanjem lokalnih problema (2,52). Niske su i razine zadovoljstva objektima za obrtnu djelatnost (2,62), realiziranjem razvojnih planova (2,65) te objektima za osobne usluge (2,85). Ohrabrujući je rezultat vezan za varijablu upravljanje gradom za koju su ispitanici iskazali najviše razine zadovoljstva u ovoj skupini varijabli (3,11) i grad općenito (3,33). Podatak je značajan s obzirom na to da su hrvatski građani po povjerenju u regionalne/lokalne vlasti na samom začelju EU28 sa svega 20% onih koji vjeruju regionalnim i/ili lokalnim vlastima.

Kako bi se potvrdila hipoteza H2, ispitala se razina zadovoljstva funkcionalnom opremljenošću koja je prikazana u prethodnoj tablici. Od svih ispitanih varijabli funkcionalne opremljenosti, ispitanici su iskazali najnižu razinu zadovoljstva za privatne obrazovne i odgojne ustanove (1,82 te 1,92). S druge strane, ispitanici su najzadovoljniji uslugama kioska (4,02) i kafića (4,31). S obzirom na brojnost kafića u gradu nimalo ne iznenađuje rezultat, kao i nezadovoljstvo objektima za intelektualne usluge, za koje se može reći da gotovo ne postoje.

Ipak, ispitanici iskazuju umjereno prosječno zadovoljstvo funkcionalnom opremljenošću grada Otočca, koja je na razini od 3,04 pa hipoteza da funkcionalna opremljenost ne zadovoljava potrebe stanovnika se ne može se potvrditi.

H3 Ispitanici smatraju kako su socijalne veze prednost života u malom gradu

Sa svrhom prosudbe hipoteze H3, analizirane su prednosti života u gradu Otočcu koje ističu ispitanici u anketnom upitniku metodom kvalitativne analize sadržaja. U prvoj fazi analize utvrđene su osnovne prednosti života u gradu Otočcu koje navode ispitanici te su kategorizirane prema sličnosti. Nakon toga analizirano je koliko ispitanika navodi relevantne prednosti (socijalne odnose), kao i koliko puta se iste prednosti navode u odnosu na sveukupan broj prednosti koje ističu ispitanici.

Tablica 15. Prednosti života u gradu Otočcu koje ističu ispitanici

Kategorija	Pojedine prednosti/tvrdnje ispitanika	Broj ispitanika koji ih navodi
Manja sredina	Manja sredina ljepša za život	26
	Mali grad	
	Mali grad ugodan za život	
	Kao malen grad, pogodan je za odgajanje djece	
	Malo mjesto, nadohvat svega	
	Manji grad bez gužve	
	Mala zajednica	
	Malo stanovnika	

Uređenost	Lijepo uređen	6
	Predivan ambijent	
	Čist grad	
	Jako lijep a malen grad sa puno lijepih mjesta	
Miran grad	Relativno mirno mjesto za život	59
	Mir i tišina	
	Miran život	
	Mina okolina/okruženje	
	Tišina/nije bučan	
Povoljna lokacija	Geografski položaj	22
	Prometna povezanost i blizina većih gradova	
	Što se tiče ponude shoppinga, kina i sličnih aktivnosti, nema kod nas, ali smo na takvoj lokaciji da nam je sve na udaljenosti 1.5 - 2 h,	

	Zg, Ri, Zd	
	Plan grada, lokacija	
Prirodna bogatstva	Gradić idealan za život u prirodi	93
	Čist zrak	
	Priroda/prirodne ljepote/prirodna bogatstva	
	Rijeka Gacka	
	Nezagađenost	
	Pitka voda	
Socijalni odnosi	Poznanstvo većine žitelja; I super mi je što se svi znamo, npr na pauzi na poslu ideš sam na kavu ali nikad nisi sam, sve znaš i sa svima pričaš, komunikativni smo i druželjubivi.	27
	Povezanost stanovništva Lagana povezanost sa ljudima Bliski odnosi sa susjedima(u svakom trenutku	

	možeš dobiti pomoć i obratno)	
	Pozitivno stanovništvo	
	Dobri ljudi Mentalitet	
	Dobra komunikacija sa stanovnicima Međuljudski odnosi	
	Ljubaznost stanovništva	
	Odnosi s obitelji i prijateljima	
Opušten život	Ugodan život za obitelj	15
	Manje je stresa nego u većim gradovima Malo stresa Manje stresni način života	
	Sporiji tempo života Nežurbani način života	
	Ugodni životni uvjeti	

Blizina/dostupnost	Sve se nalazi u blizini; Blizina svih neophodnih sadržaja za život Blizina sadržaja (institucija i ustanova) Blizina svega potrebnog za kvalitetan život Sve je dostupno za obaviti pješice.	25
	Blizina obitelji	
	Sve je dostupno Smatram da je život u Otočcu zapravo bolji od prosjeka (meni osobno) jer je sve na dohvatu ruke, blizu, dosta toga se rješava pješice Sve na jednom mjestu Sve lako dostupno	
Kvalitetan život	Kvaliteta života	2
Promet/gužva	Ne trebaš svaki čas tražiti parking	16
	Manje prometne gužve	

	Manje prometa Neopterećenost prometom i gužvama	
Sadržaji	Bogat izbor sportskog i zabavnog sadržaja. Sportske udruge, kulturni sadržaj	11
	Dostupnost i blizina trgovačkih centara Puno trgovina s miješanom robom	
	Puno kafića	
	Mnogo sadržaja za vanjske aktivnosti	
	U zadnje vrijeme pun aktivnosti i raznih događanja	
	Blizina određenih sadržaja	
Sigurnost	Siguran grad Sigurno okruženje Zaštićenost i sigurnost	12
	Vatrogasci, policija	

	Niska stopa kriminala	
Povoljan život	Cijene Povoljan život Manji troškovi života	8
	Jeftine nekretnine	
	Povoljne režije	
	Cijene kafica	
Turizam	Turizam	8
	Grad sa najviše potencijala za razvoj turizma Pogodan za turizam	
Zdrav život	Zdrav život Zdrav način života	5
	Prirodna i zdrava prehrana Dostupna domaća hrana Mogućnost zdravog načina života i mogućnost	

	proizvodnje hrane za vlastite potrebe	
Obiteljski život	Grad po mjeri za obiteljski život Okolina idealna za život i obitelj	3
Ostalo	Nove ideje	3
	Dojam života na periferiji	
	Savršen gradić za život s popravkom nekoliko nedostataka navedenih niže	

Izvor: *anketno istraživanje, 2022.*

Izdvojeno je 17 kategorija prednosti koje ističu ispitanici. Unutar ovih kategorija izdvojene su i pojedine tvrdnje ispitanika koje su vezane uz kategorije prednosti. Od navedenih kategorija ispitanici najčešće kao prednosti života u gradu Otočcu ističu prednosti obuhvaćene kategorijama manja sredina (26), miran grad (59), prirodna bogatstva (93), socijalni odnosi (27), blizina/dostupnost (25), povoljna lokacija (22), dok ostale kategorije navodi manje ispitanika. Od svih prednosti koje navode ispitanici, 27 se puta navode prednosti koje su uključene u kategoriju socijalnih odnosa. Iako je ova kategorija brojna u odnosu na ostale, od izdvojenih kategorija, ispitanici ipak najčešće navode prednosti obuhvaćene kategorijom prirodnih bogatstava (prednosti vezane uz prirodna bogatstva se navode čak 93 puta). Nadalje, od sveukupnog broja ispitanika, njih socijalne prednosti kao relevantne za zadovoljstvo u životu izdvojilo je 27 od 209, što je gotovo 13%. Unatoč tome što se socijalni odnosi smatraju prednošću života u gradu Otočcu od strane 13% (27) ispitanika, ipak se pokazalo kako veći broj ispitanika ističe druge prednosti života u gradu Otočcu, poput prirodnih bogatstava ili mira. Temeljem prethodno navedenoga, valja zaključiti kako se hipoteza H3 može potvrditi. Pretpostavka za hipotezu H3 proizašla je iz nekoliko socioloških istraživanja provedenih na hrvatskim otocima (Babić, 2019, Barada, 2015) te istraživanju kvalitete života na otocima Ižu i Hvaru u svrhu izrade seminarskog rada autorice ovog diplomskog rada. U svima se

pokazalo da je snaga zajednice prednost života u maloj sredini. „Poslovni.hr 2018. je objavio podatak kako većinu slobodnog vremena Hrvati odvajaju na druženje s obitelji, a 29,7 % Hrvata druži se s obitelji svakoga dana“ (Bošnjak, 2021).

H4 Nedostatak kulturnih sadržaja utječe na odlazak mladih iz Otočca

Za potrebe prosudbe hipoteze H4 provedena je analiza pomoću hi-kvadrat testa.

Po pitanju odlaska na kulturna zbivanja Hrvati su se po istraživanju Eurostata iz 2016. našli na europskom začelju. Autorica Bošnjak (2021) u svom radu iznosi kako manje od polovice stanovnika Hrvatske, oko 44 % samo jedanput godišnje odlaze na kulturna zbivanja, dok je prosjek za EU oko 67 %. Ovo istraživanje je također pokazalo kako stanovnicima Otočca zadovoljenje kulturnih potreba nije na listi prioriteta po pitanju kvalitete života.

Tablica 16. Hi-kvadrat test razine zadovoljenja kulturnih potreba za stanovnike koji se iseljavaju iz grada Otočca

Varijabla			Kulturne potrebe					Pearson	P
			1	2	3	4	5		
Iseljavanje iz grada								7,665	0,105
	Da	%	6,7%	17,4%	34,2%	32,2%	9,4%		
		N	10	26	51	48	14		
	Ne	%	13,3%	28,3%	30,0%	25,0%	3,3%		

		N	8	17	18	15	2		

Izvor: *anketno istraživanje, 2022.*

Na razini značajnosti od 5% ne postoji statistički značajna razlika između ispitanika koji se namjeravaju preseliti iz Otočca i onih koji to ne namjeravaju ($p = 0,105$) u razini zadovoljenja kulturnih potreba u gradu Otočcu. Drugim riječima, namjera preseljenja iz grada Otočca ne proizlazi iz razlike u razini zadovoljenja kulturnih potreba ispitanika. Obzirom na navedene analize može se zaključiti kako se ne može potvrditi da nezadovoljstvo kulturnim potrebama utječe na iseljavanje stanovnika iz grada Otočca.

7. Zaključak

Ovom se istraživanju pristupilo kako bi se dobio uvid u zadovoljstvo kvalitetom života i funkcionalnom opremljenosti grada Otočca. Ta su dva pojma usko vezana obzirom da se dostupnost funkcija odražava na kvalitetu stanovnika.

Objektivni indikatori su dobiveni analizom osnovnih geografskih značajki te terenskim kartiranjem gradskih funkcija. Objektivni pokazatelji ukazuju na pojedine prednosti Otočca kao mjestu za život s obzirom na geografski položaj (blizina autoceste A1, smještaj na rubu polja u kršu, blizina mora), relativnu blizinu velikih gradskih centara te čist zrak i okoliš. Ipak, gospodarski i demografski trendovi su negativni što ukazuje na određene nedostatke. Upravo zbog toga bilo je vrlo bitno saznati stavove lokalnog stanovništva. Takve stavove je bilo moguće provjeriti metodama intervjua ili anketom. Metoda ankete je odabrana zbog praktičnosti obrade ankete i generalizacije lokalnog stanovništva. Subjektivna analiza provedena je na temelju anketnog istraživanja mladog stanovništva u dobi od 18 do 37 godina na području grada Otočca. Kvaliteta života je ispitana kroz 6 domena, a ustanovljene su varijacije u zadovoljstvu domenama u odnosu na dobne skupine. Može se reći kako je značaj određene domene za dobne skupine utjecao na ocjenu zadovoljstva. Razina zadovoljstva ekonomskim okolišem opada s godinama starosti, odnosno time da ta domena ulaskom na tržište rada postaje važnija za starije stanovništvo nego ono koje je moguće još uvijek u roditeljskom domu.

Rezultati ukazuju na najveći stupanj zadovoljstva domenom prirodnog okoliša, a najmanji domenom ekonomskog okoliša, čime je potvrđena hipoteza H1. Činjenica jest da je materijalno blagostanje jedno od preduvjeta kvalitete života, pogotovo mladog stanovništva koje je najniže ocijenilo mogućnost zaposlenja u struci. Takvi stavovi su posljedica visoke nezaposlenosti.

Druga hipoteza je odbačena jer su ispitanici iskazali umjereno prosječno zadovoljstvo funkcionalnom opremljenošću grada. Drugim riječima, može se reći da opremljenost zadovoljava potrebe stanovnika. Važno je istaknuti kako je najniža razina zadovoljstva utvrđena za privatne obrazovne i odgojne ustanove. Budući da su ovakva istraživanja mogu dati smjernice lokalnoj vlasti u daljnjem razvoju grada, regionalne/lokalne vlasti bi trebale razmišljati o različitim obrazovnim rješenjima. Primjerice, uvođenju više srednjoškolskih smjerova kako nakon osnovnog obrazovanja učenici ne bi morali nastaviti školovanje u drugom gradu. Jasno je kako su stanovnici nezadovoljni gospodarskom domenom, što bi

značilo da otvaranje radnih mjesta treba uvrstiti u prioritete. Za kvalitetniji život u Otočcu valjalo bi intervenirati i u odgojno- obrazovnu funkciju, zdravstvenu i prometnu, odnosno infrastrukturnu kao ključne za funkcioniranje društva u cjelini.

Kada se govori o prednostima života u Otočcu, ispitanici su 93 puta naveli prirodna bogatstva kao prednost, a socijalne odnose 27 puta. Time je potvrđena treća hipoteza jer se socijalni odnosi smatraju prednosti života u Otočcu. Ljudski odnosi i socijalna podrška su vrlo važni za psihofizičko zdravlje pojedinca, a time i kvalitetu života što se ponajviše očituje u malim naseljima kao što je Otočac. Ipak, u malim mjestima često nedostaje kulturnih sadržaja pa je to bilo polazište za četvrtu hipotezu koja je odbačena. Može se reći da preseljenje iz Otočca ne proizlazi iz zadovoljenja kulturnih potreba.

Doprinos ovog istraživanja je spoznaja da je provedeno na lokalnoj razini na velikom uzorku te kao takvo može poslužiti kao dobra podloga za donošenje lokalnih politika. Ipak treba imati u vidu da je subjektivni aspekt ispitan na namjernom uzorku od 18 do 37 godina na društvenim mrežama autorice. Za buduća istraživanja, prijedlog je saznati stavove starijih dobnih skupina kako bi se dobila cjelovitija slika o kvaliteti života grada Otočca i zadovoljstvu funkcionalne opremljenosti.

8. Literatura

Babić, M. (2019): *Kvaliteta života mladih na otoku Braču*, Diplomski rad, Sveučilište u Zadru Odjel za sociologiju, Zadar.

Barada, V. (2015): Izvještaj istraživanja (2. faza – kvantitativno istraživanje) s projekta Promicanje zapošljivosti mlade populacije na geografski izoliranim/udaljenim otocima.

Bošnjak, M. (2021): *Ekonomija sreće: teorijski i empirijski aspekti*, Završni rad, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet, Osijek.

Bouillet, D. (2006): *Kvaliteta života mladih: odgovornost zajednice i/ili obitelji u: Mladi između želja i mogućnosti: položaj, problemi i potrebe mladih Zagrebačke županije*, ur. V. Ilišin, Biblioteka Znanost i društvo (21), Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, 27-92.

V. Ilišin (2006): *Aktivno sudjelovanje mladih u društvu: pretpostavke, problemi i potencijali*, u: *Mladi između želja i mogućnosti: Položaj, problemi i potrebe mladih Zagrebačke županije*, ur. V. Ilišin, Biblioteka Znanost i društvo (21), Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, 235-276.

Cutter, S. (1985): *Rating places, A geographer 's view on Quality of Life*, Washington D. C.: Association of American Geographers, Resource publications in geography.

Čiček, J. (2013): *Kvaliteta života u suvremenim uvjetima u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Bjelovarsko- Bilogorsku županiju*, *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, 7, 239-250.

Friganović, M. (1990): *Demogeografija: Stanovništvo svijeta*, Školska knjiga, Zagreb (IV izdanje).

Grad Otočac, Turistička zajednica Grada Otočca (2020): *Strategija razvoja turizma Grada Otočca i Gacke 2020-2030.godine*, veljača 2020, Otočac

Grgurek, M., Vidaković, N. (2013): *Bankarsko poslovanje*. Effectus, Zagreb

Goodman, L. A. (1961): *Snowball Sampling*, *Annals of Mathematical Statistics*, 32, 148-170.

Hrvatska gospodarska komora Ličko-senjske županije, Otočac (2020): *Održivi razvoj regije, pokrajine Gacke- Grada Otočca, konceptualni elementi za akcijski plan za razdoblje 2010.-*

2020.godine. Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“, Zagreb, Funkcionalni centar za integralnu održivost i održivi razvoj, 2020, Zagreb

Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Gospić (2023): *Mjesečni statistički bilten*, veljača 2023.

Jurlina, H. (2020): *Kvaliteta života mladih u Bjelovaru*, Diplomski rad, Sveučilište u Zadru Odjel za sociologiju, Zadar.

Lučev, I., Tadinac, M. (2008): Kvaliteta života u Hrvatskoj – povezanost subjektivnih i objektivnih indikatora te temperamenta i demografskih varijabli s osvrtom na manjinski status, *Migracijske i etničke teme*, 24(1-2), 67-89.

Lukić, A. (2012): *Mozaik izvan grada. Tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske*, Merdijani, Samobor.

Klempić-Bogadi, S., Podgorelec, S. i Šabijan, M. (2016): Materijalno stanje kao objektivna dimenzija kvalitete života stanovništva ruralnih prostora - općina Gornja Rijeka, *Sociologija i prostor*, 54 (2016) 206 (3): 197-218.

Knox, P. L. (1975): *Social Well-Being: A Spatial Perspective*, Oxford University Press, London.

Vukadin, I. K. (2016): *Kvaliteta života studenata u Republici Hrvatskoj, Edukacijsko - rehabilitacijski fakultet, Zagreb*.

Vukadin, K., I, Novak, M. i Križan, M. (2016): *Zadovoljstvo životom: individualna i obiteljska perspektiva, Kriminologija i socijalna integracija. Vol. 24, br 1, 2016*.

Magaš, D. (2013): *Geografija Hrvatske*, Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju, Zadar, Merdijani, Samobor.

Manić, Ž. (2020): Izvođenje kvalitativne analize sadržaja, *Sociologija*, 62(1), 105-123

Milas, G. (2009): *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*, Naklada Slap, Jastrebarsko.

Mirošević, L., Jolić, J. (2015): Objektivni i subjektivni pokazatelji kvalitete životnog prostora grada Požege, *Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi* (4), 147-172, <https://hrcak.srce.hr/149514> (8.10.2019.)

- McKibben, J., Faust, K. (2004): *Population Distribution- Classification of Residence*. Siegel, JS. *The Methods and Materials of Demography*, San Diego, USA: Elsevier Academic Press.
- Nunnally, J., C. (1979): *Psychometric Theory*, 2nd edition, McGraw-Hill, New York.
- Omazić, M. (2019): Kvaliteta života i funkcionalna opremljenost Gradske četvrti Stenjevac, diplomski rad, Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb.
- Pacione, M. (1986): *Quality of life in Glasgow: an applied geographical analysis*. *Environment & Planning A*, Vol. 18 (11), 1499-1520.
- Popp, H. (1977): *Die Kleinstadt, Der Erdkundeunterricht*, Heft 25, Stuttgart.
- Rapley, P. M. (2003): *Quality of Life Research: A Critical Introduction*, Sage Publications Ltd, London.
- Slavuj, L. (2011): Kvaliteta života u urbanom okolišu- Primjer Grada Rijeke, doktorska disertacija, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek, Zagreb.
- Slavuj, L. (2012): Objektivni i subjektivni pokazatelji u istraživanju koncepta kvalitete života, *Geoadria* 17/1, 73-92, Zadar.
- Slavuj Borčić, L., Šakaja, L. (2017): Kvaliteta života kao predmet geografskih istraživanja: osvrt na razvoj interesa i teorijskih modela istraživanja, *Hrvatski geografski glasnik* 79/1, 5-21.
- Seferagić, D. (1988): *Kvaliteta života i nova stambena naselja*, Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb.
- Šiljeg, S. (2016): Vrednovanje kvalitete stanovanja u Zadru, doktorska disertacija, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek, Zagreb.
- Takalić, I. (2022): Hijerarhija naselja Republike Hrvatske primjenom višekriterijskih GIS analiza, diplomski rad, Sveučilište u Zadru, Odjel za Geografiju, Zadar.
- Vresk, M. (1996): Funkcionalna struktura i funkcionalna organizacija gradova Hrvatske, *Geografski glasnik*. 58, 51-67.
- World Health Organization (1998).

9. Izvori

URL1 : Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2005.; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2011. godine: stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, www.dzs.hr (10.7.2022.)

URL 2 <http://www.otocac.hr/gospodarstvo.html> (5.11. 2022.)

URL 3 <https://www.glas-slavonije.hr/440708/11/Lika-otporna-na-koronu> (5.11.2022.)

URL 4 <https://discover-otocac.com/hr/istra%C5%BEite/muzej-gacke> (7.11.2022.)

URL 5 Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011., DZS, Zagreb, www.dzs.hr (10.7.2022.)

URL 6 <https://dzotocac.hr/#> , Dom zdravlja Otočac (17.11.2022.)

URL 7 <https://www.agoda.com/hotel-park-exclusive/hotel/otocac-hr.html?cid=-120> (5. 12. 2022.)

URL 8 <https://www.zakon.hr/z/190/Zakon-o-zdravstvenoj-za%C5%A1titi> (5.12.2022.)

URL 9 https://discover-otocac.com/hr/info/korisne-informacije?fbclid=IwAR06zXd6433RUosfXUvfz929yC-RyW_iGKMniWIsuqxsCfujFda6suAfY0o (6.12.2022.)

URL 10 https://discover-otocac.com/hr/info/korisne-informacije?fbclid=IwAR06zXd6433RUosfXUvfz929yC-RyW_iGKMniWIsuqxsCfujFda6suAfY0o (6.12.2022.)

URL 11 <https://moja-domovina.net/2023/02/26/putopis-gacku-dolinu/> (6.12.2022.)

URL 12 <https://www.starofservice.com.hr/dir/licko-senjska/otocac/otocac/racunovodstvo>, (10.1.2023.)

URL 13 <https://www.vecernji.hr/vijesti/otoccu-hotel-sa-cetiri-zvjezdice-i-posao-za-38-radnika-123836> (10.1.2023.)

URL 14 Statut Grada Otočca : <https://www.otocac.hr/svi-dokumenti.html> (10.1.2023.)

URL 15 <http://www.gpou-otocac.hr/gpou-povijest-2/> (23.4.2023.)

10. Popis priloga

GRAFIČKI PRILOZI

Slika 1. Multatributivni model kvalitete života u urbanom okolišu (odabrana susjedstva Grada Rijeke).....	1
Slika 2. Geografski položaj Grada Otočca s naseljima.....	2
Slika 3. Kretanje ukupnog broja stanovnika Otočca od 1857. do 2021. godine.....	12
Slika 4. Dobno- spolna struktura grada Otočca 1991. godine.....	15
Slika 5. Dobno- spolna struktura grada Otočca 2021. godine.....	16
Slika 6. Prostorni razmještaj objekata odgojno- obrazovne funkcije u gradu Otočcu.....	23
Slika 7. Prostorni razmještaj objekata zdravstvene funkcije u gradu Otočcu.....	24
Slika 8. Prostorni razmještaj objekata trgovačke funkcije u gradu Otočcu.....	25
Slika 9. Prostorni razmještaj objekata financijske funkcije u gradu Otočcu.....	26
Slika 10. Hotel Park u gradu Otočcu.....	27
Slika 11. Shematski prikaz statističkih metoda korištenih u analizi podataka.....	31

TABLIČNI PRILOZI

Tablica 1. Snage i slabosti turističke ponude Otočca i Gacke doline.....	11
Tablica 2. Broj stanovnika naselja Otočac od 1948. do 2021.....	12
Tablica 3. Stanovništvo Otočca prema dobi i spolu.....	13
Tablica 4. Socioekonomska obilježja uzorka istraživanja.....	29
Tablica 5. Analiza pouzdanosti za mjerni instrument.....	31
Tablica 6. Testiranje pogodnosti tvrdnji o zadovoljstvu gradom Otočcem za provođenje faktorske analize Kaiser-Meyer-Olkinovim i Bartlettovim testom.....	32
Tablica 7. Domene izdvojene nakon varimax rotacije.....	33
Tablica 8. Usporedba zadovoljstva stanovnika izdvojenim domenama po dobnim skupinama.....	39
Tablica 9. ANOVA za domene kvalitete života za različite dobne skupine.....	43
Tablica 10. Usporedba zadovoljstva ispitanika domenama kvalitete života po spolu.....	46
Tablica 11. Deskriptivna statistika po spolu.....	48
Tablica 12. Hi-kvadrat test spola za domene kvalitete života.....	48
Tablica 13. Deskriptivna statistika o zadovoljstvu kvalitetom života ispitanika.....	49
Tablica 14. Deskriptivna statistika za zadovoljstvo funkcionalnom opremljenošću grada Otočca.....	57
Tablica 15. Prednosti života u gradu Otočcu koje ističu ispitanici.....	61
Tablica 16. Hi-kvadrat test razine zadovoljenja kulturnih potreba za stanovnike koji se iseljavaju iz grada Otočca.....	69

ANKETNI UPITNIK

Poštovani ispitanici, moje ime je Nikolina Lončar i provodim istraživanje u sklopu diplomskog rada na Odjelu za geografiju Sveučilišta u Zadru. Tema diplomskog rada je „Kvaliteta života i funkcionalna opremljenost grada Otočca“ kojim želim ispitati stupanj zadovoljstva pojedinim aspektima kvalitete života i zastupljenošću određenim funkcijama u gradu. Upitnik je anoniman, a mogu ga ispuniti svi ispitanici s prebivalištem u gradu Otočcu u dobi od 18 do 37 godina. Unaprijed Vam se zahvaljujem na sudjelovanju.

STANOVANJE

1. Vaš stambeni status je:
 1. Smještaj bez plaćanja stanarine (kod roditelja, partnera)
 2. Podstanar
 3. Vlasnik nekretnine bez hipoteke/kredita
 4. Vlasnik nekretnine s hipotekom/kreditom
 5. Ostalo
2. Planirate li promijeniti adresu stanovanja? **1 da 2 ne**
3. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili da, gdje planirate preseliti:
 1. u drugi dio grada
 2. u drugo naselje unutar moje županije
 3. u drugu županiju unutar Hrvatske
 4. u inozemstvo
4. Smatrate li da su troškovi stanovanja u Vašem gradu previsoki? **1 da 2 ne**
5. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili da, koji troškovi najviše opterećuju vaš obiteljski budžet? _____
6. Na skali od 1 do 5 ocijenite dostupnost stambenih objekata za mlade:
1- potpuno nedostupno, 2-nedostupno, 3-niti dostupno, niti nedostupno, 4-dostupno, 5- potpuno dostupno

Dostupnost s obzirom na cijenu	1	2	3	4	5
Dostupnost s obzirom na veličinu	1	2	3	4	5
Dostupnost s obzirom na kvalitetu	1	2	3	4	5

INFRASTRUKTURA

7. Na skali od 1 do 5 ocijenite u kojoj mjeri ste zadovoljni infrastrukturom u Vašem gradu?

Održavanjem prometnica	1	2	3	4	5
Parkirališnim mjestima	1	2	3	4	5
Izgrađenosti biciklističkih staza	1	2	3	4	5
Izgrađenosti nogostupa	1	2	3	4	5

Kvalitetom telekomunikacija	1	2	3	4	5
Opskrbom i kvalitetom vode	1	2	3	4	5
Opskrbom el.energije	1	2	3	4	5
Opskrbom plinom	1	2	3	4	5
Održavanjem kanalizacije	1	2	3	4	5
Učestalosti autobusnih linija	1	2	3	4	5
Prometnom povezanošću s drugim gradovima	1	2	3	4	5

PRIRODNI OKOLIŠ

8. Na skali od 1 do 5 ocijenite u kojoj ste mjeri zadovoljni prirodnim okolišem u gradu:

	Izrazito nezadovoljan	Uglavnom nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Uglavnom zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1.Estetskim izgledom okoliša u gradu	1	2	3	4	5
2.Količinom javnih zelenih površina	1	2	3	4	5
3.Uređenosti javnih zelenih površina	1	2	3	4	5
4.Kvalitetom zraka	1	2	3	4	5
5.Bukom od prometa	1	2	3	4	5
6.Opremljenošću javnih zelenih površina	1	2	3	4	5

EKONOMSKI OKOLIŠ

9. Na skali od 1 do 5 ocijenite zadovoljstvo ekonomskim okolišem.

Ulaganja u visoko profitne djelatnosti	1	2	3	4	5
Mogućnost zaposlenja u struci	1	2	3	4	5
Ponuda poslova izvan struke	1	2	3	4	5
Stupanj zaposlenosti u ukupnom broju stanovnika	1	2	3	4	5
Razvoj malih i srednjih privatnih poduzeća	1	2	3	4	5
Rast sive ekonomije	1	2	3	4	5

SOCIOKULTURNI OKOLIŠ

10. Na skali od 1 do 5 ocijenite u kojoj ste mjeri zadovoljni sociokulturnim okolišem.

Izrazito nezadovoljan	Uglavnom nezadovoljan	Niti zadovoljan niti	Uglavnom zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1. Mogućnosti kvalitetnog provođenja slobodnog vremena	2	3	4	5

2. Mogućnosti zadovoljenja sportskih i rekreacijskih potreba	2	3	4	5
3. Mogućnosti zadovoljenja kulturnih potreba	2	3	4	5
4. Zabavnim sadržajima (klubovi, koncerti)	2	3	4	5

SOCIJALNE VEZE

11. Na skali od 1 do 5 ocijenite zadovoljstvo socijalnim vezama u gradu

	Izrazito nezadovoljan	Uglavnom nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Uglavnom zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
1. Odnosima sa susjedima	1	2	3	4	5
2. Spremnosti sugrađana da pomognu, ako je potrebno (promet, pad i sl.)	1	2	3	4	5
3. Ljubaznosti zaposlenih u tercijarnim djelatnostima	1	2	3	4	5
4. Ljubaznosti zaposlenih u kvartarnim djelatnostima	1	2	3	4	5
5. Mogućnosti stjecanja novih poznanstava	1	2	3	4	5
6. Mogućnosti pronalaska romantičnog partnera/partnerice	1	2	3	4	5
7. Radom udruga civilnog društva					

12. Jeste li član neke udruge/društva/ sportskog kluba koji djeluje u gradu

Da Ne

FUNKCIJE U GRADU

13. Na skali od 1 do 5 označite u kojoj ste mjeri zadovoljni **zastupljenošću** određenih funkcija u gradu:

	Izrazito sam nezadovoljan	Nezadovoljan sam	Niti sam zadovoljan niti sam nezadovoljan	Zadovoljan sam	Izrazito sam zadovoljan
Odgojno-obrazovna funkcija					
1. Jaslice					
2. Vrtići					
3. Osnovne škole					
4. Srednje škole					
5. Visokoškolske ustanove					
6. Privatne odgojne ustanove					
7. Privatne obrazovne ustanove					
Zdravstvena funkcija					
8. Ordinacija obiteljske medicine					
9. Stomatološke ordinacije					
10. Pedijatrijske ordinacije					
11. Ginekološke ordinacije					
12. Dom zdravlja					
13. Ostale specijalizirane ordinacije					
Trgovačka funkcija					
14. Trgovine mješovitom robom					
15. Specijaliziranih trgovina neprehrambenih proizvoda					
16. Trgovačkih centara/robnih kuća					
17. Tržnica					
18. Ribarnica					
19. Mesnica					
20. Pekara					
21. Kioska					
22. Benzinskih postaja					
Financijska funkcija					
23. Banke					
24. Bankomati					
25. Mjenjačnice					
26. Osiguravajuće kuće					
Ugostiteljska funkcija					
27. Kafići					
28. Restorani					
29. Hoteli					
Upravna funkcija					
30. Realiziranih razvojnih planova					
31. Broja riješenih lokalnih problema					
33. Upravljanja gradom					
Uslužna funkcija					
34. Objekata za osobne usluge					
35. Objekata za intelektualne					

usluga					
36. Objekata za zanatske i obrtne djelatnosti					

14. Kada uzmete u obzir sve navedene funkcije, stanovanje, infrastrukturu, prirodni, ekonomski, sociokulturni okoliš te socijalnim vezama koliko ste zadovoljni svojim gradom kao mjestom za život?

Izrazito sam nezadovoljan	Nezadovoljan sam	Niti sam zadovoljan niti sam nezadovoljan	Zadovoljan sam	Izrazito sam zadovoljan
1	2	3	4	5

15. Koje su, prema Vama, prednosti i nedostaci života u gradu Otočcu?

Prednosti _____

Nedostaci _____

16. Kako biste procijenili kvalitetu života u Otočcu u usporedbi s drugim hrvatskim gradovima?

1. Među najgorima
2. Lošija od prosjeka
3. Prosječna
4. Bolja od prosjeka
5. Među najboljima

OSOBNİ PODATCI O ISPITANIKU

17. **Spol?**

- a) Muški
- b) Ženski

18. Dobne skupine 18-22 23-27 28-32 33-37

19. Koji je Vaš trenutni bračni status?

- a) u vezi
- b) u braku

c) rastavljen/udovac

d) ostalo

20. Koji je Vaš trenutni radni status?

a) učenik b) student c) nezaposlen d) zaposlen povremeno (npr. sezonski, honorarno) e) zaposlen (u stalnom radnom odnosu)

21. Koju ste najvišu razinu obrazovanja završili? (Napomena: ukoliko se još školujete (učenici, studenti), odaberite zadnju razinu obrazovanja koju ste završili)

a) Nezavršena osnovna škola

b) Osnovna škola

c) Srednja škola

d) Stručni studij (viša škola, veleučilište)/prediplomski sveučilišni studij

e) Diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij (fakultet)

f) Doktorat znanosti

22. Kako procjenjujete materijalno stanje Vašeg kućanstva?

a) Vrlo dobro

b) Dobro

c) Osrednje

d) Loše

f) Jako loše

11. SAŽETAK

Unatoč tome što ne postoji jasna definicija kvalitete života, ona je tema rasprava brojnih znanosti. U ovom radu se pristupilo proučavanju kvalitete života s gledišta geografije koja promatra kvalitetu života s obzirom na prostor u kojem se nalazi. Funkcionalna opremljenost se proučavala kroz objektivne pokazatelje i značajan je pokazatelj kvalitete života. Metodologija istraživanja je bazirana na online anketi kojoj je pristupilo 209 ispitanika s ciljem utvrđivanja kvalitete života i funkcionalne opremljenosti u gradu Otočcu. Otočac se u novije vrijeme suočava s brojnim negativnim gospodarsko- demografskim pokazateljima. Kvaliteta života se proučavala kroz domene: stanovanje, infrastruktura, prirodni okoliš i ekonomski okoliš. Iste su bazirane na multuatributivnom modelu kvalitete života u urbanom okolišu Lane Slavuj te prilagođene za potrebe ovog rada. Nadalje, funkcionalna opremljenost je proučavana kroz 6 funkcija: odgojno- obrazovnom, zdravstvenom, trgovačkom, financijskom, ugostiteljskom, upravnom i uslužnom funkcijom.

U analizi objektivnih pokazatelja prikupljeni podaci prikazani su kartografski, a vizualizacija podataka izvršena je uz pomoć programa Google Earth Pro te programa ArcMap. Kriteriji gradskih funkcija dobiveni su internetskim i terenskim pretraživanjem prostora.

Prilikom obrade ankete izvršena je deskriptivna i inferencijalna statistika koja je provedena u nekoliko faza, pomoću različitih statističkih metoda. U prvoj fazi inferencijalne statistike provedena je analiza pomoću Cronbach's Alfa koeficijenta nakon čega se pristupilo faktorskoj analizi u kojoj se izdvojilo 9 latentnih faktora koji su uključeni u odgovarajuće faktore. ANOVA-om te hi kvadrat testom su se dobili odgovori na istraživačke ciljeve i postavljene hipoteze. Rezultati ukazuju na umjereno zadovoljstvo ispitanika funkcionalnom opremljenošću te je utvrđeno kako opremljenost zadovoljava potrebe stanovnika. Ispitanici su najmanje zadovoljni ekonomskom domenom, a najviše prirodnim okolišem. Nadalje, istraživanjem se potvrdila hipoteza kako su socijalne veze prednost života u malom gradu. Isto tako, iako Otočac kao mali grad ne nudi mnoštvo kulturnih sadržaja, ne postoji povezanost između želje za iseljavanjem i nezadovoljstvom kulturnim sadržajima. Subjektivni pokazatelji daju uvid u stavove lokalnog stanovništva, što ovaj rad čini značajnim pogotovo iz razloga manjka radova sličnog karaktera na području Ličko- senjske županije.

SUMMARY

Despite the fact that there is no clear definition of quality of life, it is a topic of discussion in many sciences. In this thesis, the study of the quality of life was approached from the point of view of geography, which observes the quality of life with regard to the space in which it is located. Functional equipment was studied through objective indicators and is a significant indicator of quality of life. The research methodology is based on an online survey that was accessed by 209 respondents with the aim of determining the quality of life and functional equipment in the city of Otočac. Recently, Otočac has been facing numerous negative economic and demographic indicators. The quality of life was studied through the following domains: domain of living, infrastructure, natural environment and economic environment, sociocultural environment, and social relationships. They are based on the multiattributive model of the quality of life in the urban environment of Lana Slavuj and adapted for the needs of this paper. Furthermore, the functional equipment was studied through 6 functions: educational, health, commercial, financial, catering, administrative and service functions.

In the analysis of objective indicators, the collected data were presented cartographically, and data visualization was performed with the help of Google Earth Pro and ArcMap programs. The criteria of city functions were obtained by Internet and field search of the area.

During processing the survey, descriptive and inferential statistics were carried out in several stages, using different statistical methods. In the first phase of inferential statistics, an analysis using Cronbach's Alpha coefficient was carried out, after which a factor analysis was carried out, in which 9 latent factors were separated and included in the corresponding factors. ANOVA and chi-square test were used to obtain answers to the research objectives and set hypotheses. The results indicate moderate satisfaction of the respondents with the functional equipment, and it was determined that the equipment meets the needs of the residents. Respondents are the least satisfied with the economic domain, and the most with the natural environment. Furthermore, the research confirmed the hypothesis that social relationships are an advantage of living in a small town. Likewise, even though Otočac as a small town does not offer a lot of cultural content, there is no connection between the desire to emigrate and dissatisfaction with cultural content. Subjective indicators give an insight into the attitudes of

the local population, which makes this work significant, especially due to the lack of works of a similar nature in the area of Ličko-senjska county.